

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut Politologických studií

Katedra Politologie

Faktory ovlivňující ukrajinskou menšinu v České republice při vnímání krize na Ukrajině

Bakalářská práce

Autor práce: Michal Vursta

Studijní program: Politologie a Mezinárodní vztahy

Vedoucí práce: Mgr. Jakub Tesař, Ph.D.

Rok obhajoby: 2020

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 18.5.2020

Michal Vursta

Bibliografický záznam

VURSTA, Michal. *Faktory ovlivňující ukrajinskou menšinu v České Republice při vnímání krize na Ukrajině*. Praha, 2020. 51 s. Bakalářská práce práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut Politologie. Katedra Politologie. Vedoucí diplomové práce Mgr. Jakub Tesař, Ph.D.

Rozsah práce: 69 223

Anotace

Tato bakalářská práce se věnuje problematice politické polarizace ukrajinského národa se zaměřením na ukrajinskou menšinu žijící v ČR a jejich vnímání krize na Ukrajině. Hlavním cílem této práce je nalezení možných faktorů, které ovlivňují politický názor daných jedinců a tím také zodpovězení hlavní výzkumné otázky, která se snaží tyto konkrétní faktory identifikovat. Na základě studia odborné literatury bude vybráno pět základních faktorů, které by mohly mít na politické směřování vliv a v empirické části práce proběhne analýza každého z nich. Pro ucelenější pochopení problematiky byly vytvořeny dvě výzkumné podotázky a pět hypotéz, které nám pomohou při hledání odpovědi na výzkumnou otázku hlavní. Ke zjištění informací potřebných k analýze bude použita kvantitativní metoda výzkumu, prostřednictvím techniky dotazníkového šetření. V části metodologické představím čtenáři detailní popis výzkumného projektu. V analytické části práci dojde k deskripci zjištěných dat doplněné o frekvenční analýzu odpovědí. V rámci tohoto oddílu se budu věnovat také zodpovězení výzkumných otázek a pomocí určených statistických metod k zamítnutí, či přijetí stanovených hypotéz. Tento postup náš přivede k zodpovězení hlavní výzkumné otázky, které proběhne v rámci diskuzní části.

Annotation

This bachelor thesis discusses the issue of political polarization of the Ukrainian people with a focus on the Ukrainian minority living in the Czech Republic and their perception of the crisis in Ukraine. The main goal of this thesis is to find possible factors that influence the political opinion of these individuals and thus also answer the main research question that seeks to identify these factors. Based on the literature were selected five basic factors that could influence the political direction and in the empirical part of the thesis will be an analysis of each them. For a more better understanding of the issue, two research sub-questions and five hypotheses were created to help us find the answer to the main research question. A quantitative research method will be used to find out the information needed for the analysis, using the questionnaire survey technique. In the methodological part, I will introduce the reader to a detailed description of the research project. In the analytical part of the thesis there will be a description of the obtained data supplemented by frequency analysis of responses. Within this section, I will also focus on answering research questions and using specified statistical methods i will reject or confirm established hypotheses. This procedure will lead us to the main goal, which is to answer the main research question, that will take place in the discussion part.

Klíčová slova

Ukrajinská menšina v České Republice, krize na Ukrajině., politická polarizace, kvantitativní výzkum, dotazníkové šetření, region původu, media a informační zdroje, demografické faktory

Keywords

Ukrainian minority in the Czech Republic, crisis in Ukraine, political polarization, quantitative research, questionnaire survey, region of origin, media and information sources, demographic factors

Title

Factors that influence the Ukrainian minority in the Czech Republic in their perceiving of the crisis in Ukrain

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval svému vedoucímu bakalářské práce Mgr. Jakubu Tesařovi, Ph. D. za odbornou přípravu celým projektem, cenné rady při zpracování a za ochotu a pomoc u problematických částí.

Obsah

Úvod.....	2
1 TEORETICKÁ ČÁST.....	5
1.1 Bipolární rozdělení Ukrajiny.....	5
1.1.1 Administrativní a prostorové rozdělení.....	5
1.1.2 Historické a politické rozdělení.....	6
1.1.3 Jazykové rozdělení.....	7
1.2 Ukrajinská komunita a media.....	9
1.2.1 Ukrajinskojazyčná media dostupná v ČR.....	9
1.3 Rozdělení informačních zdrojů dle jejich povahy.....	11
1.3.1 Maistreamová-oficiální media vs. Neoficiální zdroje.....	11
2 METODOLOGICKÁ ČÁST.....	13
2.1. Cíle práce.....	13
2.1.1 Výzkumné otázky a hypotézy.....	13
2.2. Metodika výzkumu.....	15
2.2.1 Plán výzkumu.....	15
2.2.2 Popis cílové skupiny a výběru vzorku.....	15
2.2.3. Sběr dat.....	16
2.2.3.1 Validita otázek.....	16
2.2.3.2 Způsob sběru.....	17
3 REALIZACE VÝZKUMU.....	17
3.1 Dotazníkové šetření.....	17
3.2 Reprezentativita vzorku – demografické rozdělení.....	18
4 VÝSLEDKY.....	21
4.1 Region původu a politická orientace.....	21
4.1.1 Určení politické orientace.....	23
4.1.2 Posouzení platnosti hypotézy.....	25
4.2 Mediální zdroje a politická orientace.....	26
4.2.1 Objektivita zdrojů.....	27
4.2.2 Z jakých zdrojů Ukrajinci nejčastěji čerpají?.....	28
4.2.3 Určení preference typu informačního zdroje.....	30
4.2.4 Posouzení platnosti hypotézy.....	32
4.3 Demografické faktory a politická orientace.....	33
4.4 Diskuze.....	35
Závěr.....	36
Použitá literatura.....	38
Seznam příloh.....	40

Úvod

S přívalem politických krizí napříč celým světem a s rostoucím napětím v mezinárodních vztazích v rámci hybridních konfliktů se pozornost světa věnovaná jednotlivým z nich měla v posledních letech tendenci snižovat. Stejný pokles zájmu o dění krizové povahy se týká i nebezpečného vývoje situace na Ukrajině. Krize na Ukrajině probíhá již od roku 2014 a až do nedávna se jednalo o velmi diskutované téma. I přesto, že je situace stále velmi závažná a její krizový charakter je na vysoké úrovni, zdá se, že ostatní aktéři od snahy o pomoc již dávno ustoupili a nyní na situaci jen nečinně přihlíží. Ačkoli konfliktní povaha vztahu mezi Ruskem a Ukrajinou trvá již od nepaměti, její čitelnost je možno rozeznat až v posledních letech. Po rozpadu Sovětského svazu na počátku 90. let byl jejich vztah velmi pozitivně laděn, také díky tomu svět nabyl dojmu, že orientace Ukrajiny je jasně pro ruská a tyto dvě země byly ostatními státy považovány za velmi úzce spolupracující národy. (Rychlík a Zilinskyj, 2015)

Na počátku ukrajinské krize stojí právě pro rusky založený prezident Viktor Janukovyč, který v listopadu roku 2013 odložil podpis připravené asociační dohody s EU, jejíž cílem bylo navázání bližší spolupráce Ukrajiny s Evropskou Unií a následný počátek příprav Ukrajiny na její možné začlenění mezi kandidátské země EU. Značná část obyvatelstva, především v rámci západních oblastí Ukrajiny, však požadovala pro evropské směřování země a tento pro rusky orientovaný tah vyvolal jejich pobouření. Nesouhlasné reakce následně vyústily v řadu občanských protestů a demonstrací v rámci tzv. Euromajdanu. Na jihovýchodě země naopak část obyvatel vyhlásila tzv. Antimajdan, sérii protestů na podporu prezidenta Janukovyče, čímž se zastávala pro ruského stanoviska. Občanské nepokoje, Euromajdan, měly za důsledek sesazení ukrajinského prezidenta Viktora Janukovyče a následné vytvoření nové prozatímní vlády. Následně došlo také k vyostření situace na Krymu a jeho anexi ze strany Ruské Federace. Od té doby probíhá mezi těmito státy geopoliticky laděný konflikt doprovázený snahou o odtržení a nastolení autonomie některých oblastí Ukrajiny. (Lazar, 2014)

Důvody problematického vztahu těchto zemí však nelze přepisovat pouze politickým aparátům jednotlivých stran, ale také skutečností, které tento konflikt vůbec umožňují.

Jednou z nich je právě rozpolcenost či rozdělenost ukrajinského obyvatelstva a s tím spojená politická polarizace celého národa. V této práci se nebudu zabývat konkrétním krizovým děním na Ukrajině ale spíše nalézáním možných faktorů, které by mohly mít na bipolární směřování různých částí Ukrajiny vliv.

V teoretické části práce se budu pomocí faktického zakotvení v již vzniklých publikacích věnovat především rozdělení Ukrajiny dle názorového směřování jejích obyvatel a následnou evidencí skutečností, které polarizaci ukrajinského národa vysvětlují. Hlavním tématem práce a zcela stěžejní problematikou, které se budu věnovat však není pouze samotná ilustrace tohoto jevu, ale také následné hledání možných vlivů a faktorů, které tuto skutečnost ovlivňují. Jaké jsou tedy základní faktory ovlivňující polarizaci daného jedince? Existují vůbec nějaké? A které z nich mají opravdu přímý vliv na názorovou orientaci jedince? Jelikož sám z Ukrajiny pocházím, je pro mne toto téma velice osobní záležitostí a v zájmu o jeho studium nalézám značnou vnitřní motivaci. Z toho důvodu jsem se rozhodl pro zkoumání této problematiky zaměřit svou pozornost na ukrajinské obyvatelstvo žijící v České republice. I já jsem součástí této menšiny, a proto mám možnost tuto část obyvatelstva analyzovat z co možná největší blízkosti.

Hlavní předmětem zkoumání tedy bude identifikace faktorů, které mohou ovlivňovat názorové stanovisko ukrajinské menšiny v ČR. Pro analýzu tohoto charakteru použiji výzkum kvantitativní a pomocí dotazníkového šetření se pokusím nalézt odpovědi na mnou vytvořené výzkumné otázky. Výzkumné otázky budou navrženy takovým způsobem, aby mi umožnili co nejpresnější zjištění žádoucích informací a dovedly mne tím ke spolehlivému zodpovězení mé hlavní výzkumné otázky, která zní: **Jaké faktory hrají roli při vnímání krize na Ukrajině ukrajinskou menšinu v ČR?** Takto stanovená otázka má za úkol především odhalení možných vlivů na politickou orientaci Ukrajinců a na její pro evropský či pro ruský charakter.

Upozorňuji, že stěžejním údělem práce není objektivní rozsudek náležitosti respondentů k jednomu či druhému táboru, nýbrž kritická diskuze, která povede k určení možných faktorů, které přispěly k názorovému formování a byly tak jednou z příčin vedoucích k této náležitosti. Faktory, kterým se na základě odborné literatury budeme věnovat jsou: region původu, charakter informačních zdrojů a faktory demografické. Cílem práce bude tedy zjistit, zda existuje vztah mezi politickým směřováním respondentů a jednotlivými faktory.

V metodologické části nejprve předložím čtenáři plán celého projektu, ve kterém dojde k detailnímu popisu a naplánování výzkumu na teoretické úrovni. Po realizaci zmíněného dotazníkového šetření a následné kompletaci dat budou čtenáři předloženy výsledky, které nám formou deskriptivní a inferenční analýzy pomohou výzkumné otázky zodpovědět. Pomocí testování statických hypotéz poté dojde zamítnutí, či přijetí dříve navržených hypotéz a konečnému zodpovězení hlavní výzkumné otázky.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Bipolární rozdělení Ukrajiny

Pochopení geopolitické nejednotnosti země a zcela bipolárního směřování různých částí tohoto státního celku je naprosto zásadní nejen pro celkový vhled do problematiky, která bude zkoumána, ale také pro možnost existence mé práce jako takové. V této části své studie se budu věnovat vysvětlení rozdělení Ukrajiny na část „pro evropskou“ (či pro západní) a část „pro ruskou“. Na základě odborné literatury a existujících statistických dat, poté vysvětlím i náležitost všech regionů Ukrajiny k jednomu či druhému táboru.

1.1.1 Administrativní a prostorové rozdělení

Ukrajina je jako unitární stát rozdělena do několika správních úrovní. Na první úrovni je 27 regionů. Mezi tyto regiony však řadíme nejen 24 oblastí, které Ukrajinu rozdělují prostorově, ale také jednu autonomní republiku - Krym a dvě města se zvláštním statutem - Kyjev a Sevastopol. (D'Anieri, Kravhuk, 1999, s. 290-300)

Po Krymské krizi v roce 2014 začal být Krym a Sevastopol spravován Ruskou Federací, která pro tuto oblast používá pojmenování Krymská republika. Mezinárodní společenství se však k anexi Krymu staví negativně a nadále jej považuje za teritorium Ukrajiny. Současné uspořádání Ukrajiny bylo přímo převzato ze správy Ukrajiny jakožto součásti Sovětského svazu a od té doby se toto uspořádání nijak významně nezměnilo. Pro potřeby této práce budeme využívat pouze dělení oblastní, tedy prostorové rozdělení Ukrajiny. Budu tedy pracovat pouze s 24 oblastmi, u kterých se následně pokusím identifikovat jejich náležitost k západní či východní části země. Jako první známkou rozdělení tohoto státního útvaru na dva čistě geografické celky je možno považovat již jeden z nejznámějších ukrajinských vodních toků. Řeka Dněpr je v tomto případě přirozenou geografickou hranicí, která přibližně rozděluje zemi na východní a západní část. (Romancov, 2007, s. 420-443) Vlévá se do Kyjevské oblasti, kde protéká i samotným hlavním městem Kyjev, dále protíná Čerkaskou oblast, stáčí se na východ a v rámci

Dnipropetrovské oblasti se točí zpět na severozápad, kde se vlévá do Černého moře. Z tohoto přirozeného rozdělení země vychází i historiky velmi používané pojmenování „pravý břeh“ pro západní část a „levý břeh“ pro část východní. Tomuto rozdělení odpovídá i současný bipolární rozkol země na pro evropské a pro ruské oblasti. (Evans, 2005, s. 10-14)

Jak jsem již zmínil, tato hranice má však pouze geografický charakter, tudíž je nedostatečná k bližšímu vysvětlení bipolarity regionů Ukrajiny. Moderní hranice však lze rozdělit nejen na přírodní, ale také hranice umělé, které vymezují prostor na základě kulturních zvyků a historických souvislostí.

1.1.2 Historické a politické rozdělení

Nejednotnost země lze pozorovat i na historickém vývoji státu. Oblast západní Ukrajiny patřila převážně k Rakousko-Uhersku. Jednotlivé části byly po první světové válce následně přerozděleny západním velmocím, které vytváření identity západních oblastí značně poznamenaly. „V roce 1919 zůstalo v polských rukou teritorium východní Haliče a západní Volyně, což bylo území o celkové rozloze 125,7 tisíc km².“ (Goněc, Bojko, 1997, kap. 3) Zdaleka ne tak velké, avšak velmi důležité území Podkarpatské rusi, pak připadlo v roce 1918 právě vznikajícímu Československu. Zde je nutno zmínit, že rozhodující význam z hlediska tohoto připojení sehráli politici v americké emigraci. Americká národní rada jednala o nadcházejícím směřování Podkarpatské Rusi s prezidentem W. Churchillem. Díky tomuto západnímu přesahu se také Americká národní rada Rusínů vyslovila pro připojení Podkarpatské Rusi k Československu na principu autonomie. Další z oblastí, které se připojily k západní části světa, byla také oblast Bukovina, která připadla Rumunsku. Na druhou stranu východní část Ukrajiny byla ve dvacátých letech připojena k Sovětskému svazu. Z pohledu historických souvislostí je tedy zcela pochopitelné, že západní oblasti mají i v dnešní době silné kulturní vazby na západní svět a ukrajinský východ na Rusko. (Goněc, Bojko, 1997)

Ukrajina se stala nezávislým státem po rozpadu Sovětského svazu v roce 1991. Velmi důležitým milníkem poté byl rok 2004, kdy proběhlo největší rozšíření Evropské unie a Ukrajina se počínaje tímto rokem stala oblastí překrývající se sfér vlivu Evropské Unie a Ruské federace. Projevilo se to mimo jiné i během zrovna probíhajících prezidentských voleb, kdy byla země politicky rozdělena na „pro evropskou“ západní

Ukrajinu reprezentovanou Juščenkem a „pro ruskou“ východní Ukrajinu zastupovanou Janukovyčem. Politická polarizace národa poté vedla k dalším politickým zmatkům a následné krizi, počínaje Oranžovou revolucí a posléze také k povstání „Euromajdan“ a Krymské krizi. Níže přiložené výsledky prezidentských voleb opět ukazují bipolaritu vnitřních poměrů státu. (Rychlík, Zilinskyj, 2015, s. 420-435)

Obrázek č. 1 - Výsledky 2. kola prezidentských voleb, rok 2004

Zdroj: 2004 Presidential Election – Orange revolution, Globalsecurity.org

1.1.3 Jazykové rozdělení

Pro potřeby této práce a pochopení polarizace ukrajinského národa je však stěžejní jazykové uspořádání obyvatelstva Ukrajiny. Podle ústavy je státním jazykem Ukrajiny stále ukrajinština, avšak pochopitelně, zejména kvůli vlivu náležitosti k Sovětskému svazu a faktorům uvedených v předešlých kapitolách, je druhým nejpoužívanějším jazykem ruština, především tedy ve východních oblastech. Během sovětské nadvlády byla státním jazykem ruština, nicméně mezi úřední jazyky patřila i ukrajinština. Proto byla také výuka ukrajinštiny ve školách ukrajinského SSR povinná. Většina rodilých mluvčích ovládá tedy i ruštinu jako svůj druhý jazyk. (Rychlík, Zilinskyj, 2015)

Podle posledního sčítání lidu v roce 2001 uvedlo ruštinu jako svůj rodný jazyk celých 29,6% obyvatelstva. Ukrajinštinu považuje za svůj rodný 67,5% obyvatel. Rozložení obyvatelstva mluvícími těmito jazyky opět velmi pěkně ilustruje historické a regionální rozdělení Ukrajiny na dva póly. Ukrajinštinu se mluví především v západní a

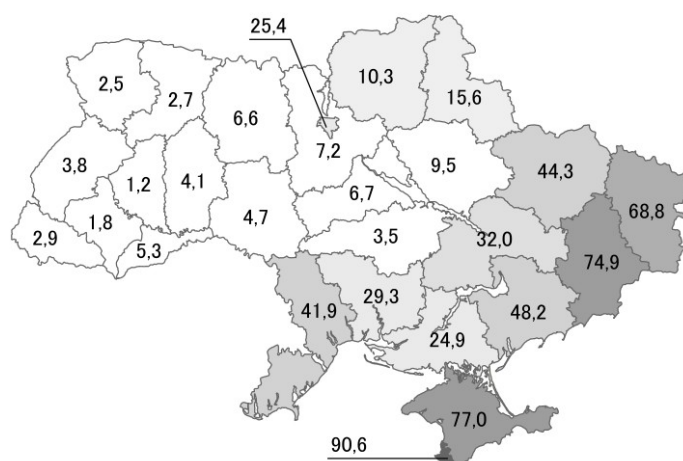
střední Ukrajině, rusky na východní a jižní Ukrajině.

V roce 2012 byl v rámci regionální politiky dokonce přijat nový zákon o „státní jazykové politice“, který ustanovuje jakýkoli místní jazyk používaný více než 10% obyvatelstva za úřední jazyk této oblasti. Ruština tak byla během velmi krátké doby prohlášena za úřední jazyk v několika jižních a východních regionech. (Roudík, 2012)

V roce 2014 bylo ukrajinským parlamentem odhlasováno zrušení tohoto zákona, a ukrajinština měla být ustanovena jako jediný jazyk státu na všech úrovních. Zrušení však nebylo podepsáno tehdejšími prezidentem Turchynovem ani nyní již bývalým prezidentem Poroshenkem. V únoru 2019 Ústavní soud prohlásil zákon o státní jazykové politice za protiústavní. (Romanenko, 2019)

Jak jsme již nyní dokázali i jazykové rozložení obyvatelstva krásně reflektuje vnitřní poměry země a mohlo by i vysvětlovat opozitní směřování obou částí ukrajinského státu. Pro přesnější rozdělení jednotlivých regionů podle procentní hodnoty daného jazyka, lze opět použít Celoukrajinské sčítání lidu z roku 2001. Na níže uvedeném obrázku lze vidět zastoupení rusky mluvícího obyvatelstva ve všech regionech Ukrajiny. Toto rozdělení využijeme k následnému analyzování vlivu regionu původu na politický názor jedince. Za západní oblasti, budeme považovat ty, které mají méně než 10% rusky mluvícího obyvatelstva, zbylé oblasti budeme považovat za východní.

Obrázek č. 2 – Množství rusky mluvícího obyvatelstva (v %)

Zdroj: 2001 Ukrainian Census

1.2 Ukrajinská komunita a média

V současné době žije v České republice dohromady téměř 195 tis. Ukrajinců a tvoří tak nejpočetnější skupinu v rámci českých menšin. Do této skupiny patří jak ukrajinská národnostní menšina, tak přímo občané Ukrajiny žijící v ČR. (ČSÚ, 2019) Příslušníkem ukrajinské národnostní menšiny rozumíme i české občany, kteří se hlásí k ukrajinské národnosti a projevují přání být považováni za příslušníka ukrajinské národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti. Do této skupiny tedy patří i osoby s dvojitým občanstvím. Občanem Ukrajiny rozumíme výlučně osobu s ukrajinským občanstvím. (Zákon č. 273/2001 Sb.)

Pro zjednodušení rozdělení příslušnosti jednotlivých obyvatel se však budeme zabývat pouze souhrnným pojmenováním „Ukrajinci v ČR“. Ukrajinská komunita se v ČR utvářela především ve dvou fázích. Starší fáze - migrace těchto obyvatel je význačná především politickou motivací a fáze nová, která je svým počtem daleko významnější. Tato fáze se týká především ekonomických migrantů po roce 1989. V posledních letech s přibývajícím konflikty na ukrajinském území a se zhoršujícími se vnitřními poměry země, je pravá podstata migrace ukrajinského obyvatelstva velmi těžko zařaditelná, je však možné předpokládat, že se jedná o migraci jak politickou tak ekonomickou. V rámci Listiny základních práv a svobod, má tato menšina, stejně jako jakákoliv jiná menšina v ČR právo na samostatný rozvoj, sdružování a předávání informací ve vlastním jazyce. (Vacek a Babka, 2009, s. 85-100)

S ohledem na předávání a přijímání informací zde vyplývá celá nová problematika, tedy mediální zdroje informací ukrajinské komunity v ČR. Odkud Ukrajinci přijímají informace o dění v jejich rodné zemi? Je těchto zdrojů dostatek a jsou relevantní? Deformuje povaha těchto zdrojů vlastní názor osob o dění na Ukrajině? Jak jsem již zmínil, jedním z cílů této práce je nalézt odpovědi na podobné otázky. Ze všeho nejdříve je však potřeba se seznámit s dosavadním poznáním.

1.2.1 Ukrajinskojazyčná media dostupná v ČR

Pojďme se nejdříve podívat na základní mediální zdroje dostupné přímo v ukrajinském jazyce. V současné době se v České Republice setkáváme hned s několika

takovými zdroji, patří mezi ně především časopisy, tištěná periodika nebo rozhlasová vysílání. Na následujících řádcích se pokusím s některými z nich seznámit čtenáře.

- **Porohy**

Ukrajinská iniciativa v ČR vydává časopis pro Ukrajince v České republice jménem Porohy. Kromě analytických článků o aktuálním dění na Ukrajině, anoncí ukrajinských a kulturních akcí, pořádaných UIČR nebo jinými organizacemi, obsahuje časopis také praktické rady a informace pro Ukrajince žijící v ČR. Finanční podporu na vydávání tohoto měsíčníku poskytuje přímo Ministerstvo kultury ČR a v dnešní době je možné si jej předplatit za 440Kč/rok. Díky čemuž je velmi příznivě dostupný pro většinu ekonomických vrstev ukrajinské komunity. (oficiální web časopisu Porohy)

- **Ukrajinský žurnal**

Dalším velmi populárním periodikem, často považovaným za alternativu k časopisu Porohy je Ukrajinský Žurnal. Tento časopis vychází spíše z iniciativy mladších generací a je orientovaný spíše na náročnější čtenáře. *„Oproti ostatním ukrajinským tiskovinám není prioritou Ukrajinského žurnálu oslovit co nejširší skupinu čtenářů, ale udržet vysokou úroveň, cílem uchopit jednotlivá témata do hloubky, články jsou analytičtější povahy, kulturně-historicko-společensko-politicky zaměřené. Jádro jednotlivých čísel leží ve specifickém tématu, kterému je věnován soubor článků různých autorů, přičemž nejde jen o ukrajinské novináře, ale spíše odborníky na dané téma.“* (Trlifajová, 2009) V současné chvíli časopis nabízí speciální vydání věnované přímo tématu ukrajinské krize, zejména pak událostem od konce listopadu 2013 do konce roku 2014.

- **Rádio svoboda**

V České republice je jediným rozhlasem v ukrajinském jazyce Rádio Svoboda. Rádio Svoboda je nezávislá mediální společnost financovaná Kongresem USA prostřednictvím grantů pro globální média. Snaží se svému publiku poskytovat především přesné, objektivní a profesionální novinářské produkty. Američtí činitelé, včetně vedení US AGM,

nesmí do zpravodajských relací zasahovat. Rádio Svoboda dokonce tvrdí, že jejich posláním je podporovat demokratické hodnoty a instituce tím, že oslovují ty země, kde je svoboda tisku omezena mocí nebo se dosud nestala normou ve veřejném životě. Novináři Rádio Svoboda dávají svému publiku to, co je pro ně nepřístupné z místních médií: necenzurované zprávy, odpovědné výměny názorů a otevřená diskuze o současných problémech. (Trlifajová, 2009, oficiální web Radia Svoboda)

1.3 Rozdělení informačních zdrojů dle jejich povahy

Pro možné zkoumání některých z faktorů podílejících se na formování politického směřování daných jedinců je však potřeba nastudovat povahy mediálních sdělení. V této kapitole se zaměříme na rozdělení mediálních informačních zdrojů na oficiální a neoficiální zdroje. Jako stěžejní skutečnost pro toto rozdělení budeme považovat jejich normativní regulaci a tím i předpokládanou objektivitu informací. Legislativně ukotvená kontrola objektivit zdrojů bude v rámci povahy jednotlivých mediálních produktů stěžejní. Tyto zdroje totiž mohou jedinci poskytnout objektivní a ucelený přehled o dané situaci. Existují však i informační zdroje opačné povahy, které mohou respondentovo vnímání politické situace naopak značně zkreslovat a vystavit jej různým formám mystifikace, či nízké hladině reprezentace reality. (Jirák a Köpplová, 2007).

1.3.1 Mainstreamová - oficiální média vs. neoficiální zdroje

Pod pojmem oficiální, neboli mainstreamová média, rozumíme všechny mediální kanály, které podléhají legislativně nastavené kontrole produkovaného sdělení. Na druhé straně jsou poté informační zdroje, které kontrole nepodléhají, takové budeme nazývat jako zdroje neoficiální. V rámci terminologie komunikačních studií mezi takové zdroje řadíme především informace ze sociálních sítí či přijímání neověřených zpráv a tendenčních příběhů. Nejprve se však pojďme věnovat médiím, která kontrole podléhají. (Jirák a Köpplová, 2007, s. 125)

V České republice je dokonce na tento druh medií vytvořen legislativně ukotvený požadavek, aby poskytovala „objektivní a vyvážené informace, nezbytné pro svobodné utváření názorů.“. (Jirák a Köpplová, 2015, s. 291) Ke zvláště vyslovovaným nárokům na mediální produkty poté patří požadavek objektivnosti a vyváženosti, a to především v oblasti zpravodajství, či publicistiky s politickou tematikou. Velké množství analýz politických obsahů v médiích se také zabývá právě zkoumáním, zda obsahy vykazují nějakou inklinaci a tím i jejich předpojatost. Snaha o eliminaci předpojatosti mediálních obsahů je pro naše následovné zkoumání naprosto stěžejní. Termínem předpojatost rozumíme pravidelné a opakující se zkreslování reality, mezi které patří mimo jiné také například negativní zobrazování různých menšin, nesprávná interpretace hodnotově založeného zpravodajství, či preferování politické strany, nebo směru. (Jirák a Köpplová, 2007, s.131)

Jedním z dalších požadavků je také požadavek rozmanitosti, či diverzifikace obsahu, která umožňuje příjemci těchto obsahů možnost utvoření vlastního stanoviska na základě širší možnosti poznání. Tyto kvalitativní nároky mají na výsledný mediální produkt zcela jistý vliv, avšak otázkou zůstává, jak daleko sahá dosažitelnost těchto normativních regulací. Jejich kontrola a vymáhání bývá z pravidla velice komplikovaná a není zcela jisté, jakou míru influence mají tyto nároky na výsledný mediální produkt. Jejich význam je však nepopíratelný. Mezi takové zdroje řadíme především oficiální zpravodajské relace vysílané v TV, publikační činnost internetových deníků, či rozhlasová vysílání.

V dobách globalizace a stále rostoucího využívání internetu ve společnosti se však v rámci zpravodajství setkáváme s celou řadou vzniklých problémů. Mezi tyto problémy patří také jejich nemožnost kontroly objektivity zdrojů a s tím spojené riziko přijímání informací, které jsou předmětem mystifikace, či prostředkem pro ovlivňování politického stanoviska. Velmi důležitou roli zde opět hraje zmíněná předpojatost, která v tomto případě nepodléhá regulaci a umožňuje aktérům šířit informace, které neodpovídají reálnému stavu, či mají za cíl manipulaci mediálního příjemce k určitému vzorci myšlení. Za neoficiální zdroje informací považujeme sociální sítě, internetové diskuze na neoficiálních serverech, či informace získané od známých či z doslechu. Zda opravdu existuje nějaký vztah mezi takto dělenou povahou zdrojů a politickou orientací jedince, se dozvíme v dalších částech této práce. (Pavlíček, 2010, kap. 1.4)

2 METODOLOGICKÁ ČÁST

2.1. Cíle práce

Díky studiu relevantní literatury v rámci teoretické části, jsme nyní schopni identifikovat markantnost polarizace ukrajinského obyvatelstva na pro západně a pro ruský smýšlející obyvatelstvo. Je však takovýto předpoklad převeditelný i na ukrajinskou menšinu v České republice? Jak vnímají krizovou situaci své země z bezpečné vzdálenosti několika tisíc kilometrů? Existuje vztah mezi jejich politickou orientací a regionem původu, či charakterem informačních zdrojů? A jaké další vlivy mohou zkreslovat jejich politický názor? Pro možné zodpovězení těchto otázek, je potřeba si nejdříve určit hlavní cíle této práce.

2.1.1 Výzkumné otázky a hypotézy

Hlavním cílem této práce, jak již předmět zkoumání napovídá, je pokusit se zodpovědět hlavní výzkumnou otázku, která zní: **Jaké faktory ovlivňují ukrajinskou menšinu v České republice při vnímání krize na Ukrajině.** Pro zodpovězení této závisle proměnné jsem sestavil tři výzkumné podotázky, které mi pomohou přesněji určit její odpověď a zjednoduší uchopení výsledku zkoumání. První výzkumná podotázka zní:

1) Souvisí politický názor Ukrajinců v ČR s jejich regionem původu?

V teoretické části práce jsme si ilustrovali rozdělení Ukrajiny na pro ruskou a pro evrzápadní část. Pro přesnější určení, jak regiony rozřadíme do obou skupin v rámci této práce použiji jazykové rozřazení regionů. Pouze pro potřeby této práce budu všechny regiony, které mají více než 10% ruský mluvících obyvatel, považovat za východní, naopak regiony s méně než deseti procenty ruskojazyčných obyvatel budu považovat za regiony západní. Z hlediska typologie charakteru výzkumných otázek se jedná o otázku explanační a v našem případě zkoumá vztah mezi regionem původu a politickým názorem. (Hendl a Remr, 2017) Pro potřeby statistického testování jsme stanovili několik výzkumných hypotéz, které zní:

H0 : Region původu respondenta nemá vliv na jeho politické směřování.

Nulové hypotézy jsou v tomto případě přesným opakem toho, co se budeme snažit tímto výzkumem dokázat. Jsou tedy vytvářeny tak, aby mohly být následně zamítnuty či nikoli. Alternativní hypotéza přesně vymezuje do jaké situace se dostáváme v případě, že dojde k zamítnutí hypotézy nulové, jedná se také o naši hypotézu pracovní, která nějakou závislost mezi proměnnými předpokládá. (Řezanková, 2017, s 65-78)

H1 : Region původu má vliv na politické směřování respondenta.

Druhá výzkumná podotázka zní: **2) Z jakých zdrojů Ukrajinci v ČR nejčastěji čerpají informace? Existuje vztah mezi charakterem těchto zdrojů a jejich politickým názorem?**

Tuto výzkumnou otázku lze zařadit do otázek exploračních, ve kterých se jakožto výzkumníci snažíme identifikovat témata, o kterých není v současnosti příliš známo. V teoretické části jsme se seznámili s několika možnými zdroji, skrze které mohou Ukrajinci v ČR získávat informace a utvářet si tak vlastní názor. Avšak v žádné literatuře jsme se nesešli s teorií, jaké zdroje jsou v rámci zkoumané populace používanější než jiné a jaký vliv mají konkrétní média na utváření politického názoru. Následně jsme dospěli k rozdělení medií dle jejich hlavních charakteristických rysů na mainstreamová média (oficiální) a neoficiální zdroje, především sociální sítě. V rámci této podotázky se budeme věnovat i zjištění, zda mezi povahou informačních zdrojů a politickým směřováním daného respondenta existuje statisticky významný vztah. Tím byla vytvořena i druhá hypotéza H0. Pokud mezi těmito proměnnými opravdu vztah existuje, dojde opět k zamítnutí hypotézy nulové a následnému přijetí hypotézy alternativní. (Hendl, 2015, kap. 3)

H0 : Charakter preferovaných informačních zdrojů, ze kterých Ukrajinci v ČR čerpají, nemá vliv na jejich politické směřování.

H1 : Charakter preferovaných informačních zdrojů hraje roli v politickém směřování Ukrajinců v ČR.

Mezi další zkoumané faktory zařadíme také demografické rozdělení obyvatelstva. Tím budou formulovány další tři statistické hypotézy. Pokud opět dojde k zamítnutí hypotéz nulových, budeme schopni přijmout hypotézy alternativní, které jsou následovné:

H1(3) : Pohlaví s jejich politickým směřováním.

H1(4) : Věk Ukrajinců v ČR souvisí s jejich politické směřování.

H1(5): Dosažené vzdělání Ukrajinců v ČR souvisí s jejich politickým směřováním.

2.2. Metodika výzkumu

V následujících kapitolách vysvětlím čtenáři svůj metodologický postup při vypracovávání tohoto výzkumu.

2.2.1 Plán výzkumu

K zodpovězení výzkumných otázek jsem zvolil metodu dotazníkového šetření. Jedná se o jednu z kvantitativních metod výzkumu, která využívá odpovědí respondentů na otázky, které jsou jim předloženy ve formě dotazníku. Dotazníky budou předloženy vybrané skupině lidí. Díky této metodě je možné získat velké množství dat s méně podrobnými informacemi. Tyto informace mohou být aplikovány na širší okruh lidí. Jelikož není možné zkoumat celou cílovou skupinu, vybírá se tzv. reprezentativní vzorek. To je menší část skupiny, která má být zkoumána. V případě, že je vzorek vybrán dobře, je možné výsledek šetření zobecnit na celou populaci. (Hendl a Remr, 2015)(Řezanková, 2017)

2.2.2 Popis cílové skupiny a výběru vzorku

Cílovou skupinou, kterou budu zkoumat, je v tomto případě ukrajinské obyvatelstvo žijící v ČR. Tento základní soubor je však příliš početný a tudíž není technicky možné jej jako celek zkoumat. V takových případech je nutné si vymezit vzorek reprezentativní, díky jehož zkoumání bude posléze možné výsledky zobecnit na cílovou skupinu. Aby bylo dosaženo co největší míry reprezentativity vzorku, rozhodl jsem se vzorek vybrat pomocí **Kvótního výběru**. (Hendl a Remr, 2017, kap. 2)

Kvótní výběr je takový výběr reprezentativního vzorku, který odráží některé známé vlastnosti základního souboru. Na základě těchto známých vlastností, pak dochází k výběru respondentů takovým způsobem, aby reflektoval zmíněné vlastnosti ve stejném zastoupení jako v základním souboru. Pokud bude tento soubor považován za validní a reliabilní, budeme schopni získané výsledky zobecnit na celou cílovou skupinu. Abychom se však o validitě ujistili, je potřeba vybrat reprezentativní soubor korektně. V zájmu dosažení co největší podobnosti cílové skupiny a vzorku, použiji demografické dělení obyvatelstva. Rozlišujeme tři základní dělení struktur obyvatel; podle pohlaví, věku a dosaženého formálního vzdělání. Dle takového rozdělení vyberu i já svůj reprezentativní vzorek podle stejné procentní hodnoty. (Šotkovský, 2013)

Pro zjištění dělení struktury obyvatelstva jsem použil poslední sčítání lidu České republiky z roku 2011. Tato data jsou nejnovější dostupná. (další sčítání lidu se bude konat v roce 2021)

2.2.3. Sběr dat

Jak jsem již zmínil, tento výzkum provedu pomocí dotazníkového šetření. Pro potřeby této práce tedy vypracuji vlastní dotazník, který posléze respondentům předložím. Plánuji oslovit cca 100 relevantních respondentů. Respektive, budu se snažit zajistit 100 zodpovězených dotazníků dle kvótního výběru. Otázky budou položeny tak, aby mi co nejlépe pomohly zodpovědět otázky, které jsem jmenoval v cílech práce.

2.2.3.1 Validita otázek

K otestování validity dotazníku použiji metodu využívající focus group, tedy skupinu 5-6 respondentů, se kterými se pomocí strukturovaného rozhovoru o tématu pobavím a dle toho zjistím, zda jsou možné odpovědi dostačující, zda nějaké možnosti na zodpovězení nechybí či jaké otázky jsou nejasně položené.

2.2.3.2 Způsob sběru

Díky možnosti internetu vytvořím dotazník i v online podobě, tím urychlím celý proces získávání dat. Použiji však i dotazníky v tištěné formě. Abych správně naplnil kriteria kvótního výběru, budu postupovat ve vlnách. (když např. po první vlně rozesílání dotazníků zjistím, že jsem již naplnil počet některé z kategorií, v další vlně se již zaměřím na ty respondenty, kteří mi ve vzorku chybí.) Pro rychlejší sběr dat, využiji metodu sněhové koule, tedy rozesílání dotazníků na základě doporučení známým, kteří dále rozešlou dotazníky dalším potenciálním respondentům. Pro vytvoření dotazníků v online formě využiji serveru Survio.cz.

3 REALIZACE VÝZKUMU

Ještě než se pustíme do zodpovídání jednotlivých výzkumných otázek a následnému vyhodnocení otázky hlavní, rád bych čtenáře seznámil s průběhem a realizací samotného výzkumu. Jeho teoretické konstrukci jsem se blíže věnoval v předešlé kapitole, nyní se však pojďme společně podívat jak výzkum probíhal v realitě.

3.1 Dotazníkové šetření

Stavebním kamenem a především hlavním předpokladem k provedení celého šetření je navržení dotazníku. Dotazník jsem tvořil především s ohledem na hlavní cíle práce a samotné otázky jsem skládal takovým způsobem, aby mi pomohly možná co nejpřesněji odpovědět na všechny výzkumné podotázky a umožnit tak čtenáři utvoření uceleného náhledu na mnou zkoumanou problematiku. Dotazník, použitý při šetření jsem po obsahové stránce rozdělil na 4 části: Mediální zdroje, Geopolitické uspořádání, Politické

směřování země a Demografické údaje. (viz. příloha A) Ještě před začátkem celého výzkumu jsem se však chtěl formou **tzv. Pilotní studie** ujistit o validitě otázek a předejít tak možným komplikacím kvůli špatně navrženému dotazníku. Po vytvoření hrubého konceptu jsem jej jako tvarovatelný polotovar předložil své skupině **focus group**, která mi měla pomoci s odhalením možných nedostatků ve formulaci otázek, výběru odpovědí či jakéhokoliv jiného podnětu, který by pomohl dotazník poupravit k lepšímu, jak pro mne a moji následnou analýzu dat, tak pro mé respondenty a jejich komfort při vyplňování.

3.2 Reprezentativita vzorku – demografické rozdělení

Nezbytnou součástí přípravy dotazníkového šetření bylo také stanovení počtu, případně struktury respondentů. Jak jsem již nastínil v části metodologické, mým základním vzorkem, který byl zkoumán je ukrajinská menšina žijící v ČR. Pro usnadnění zkoumání tohoto vzorku tedy bylo nutné si určit charakteristiky vzorku reprezentativního. Aby bylo možné data získaná zkoumáním tohoto vzorku zobecnit na vzorek základní, bylo třeba dosáhnout co největší míry reprezentativity. Z toho důvodu jsem zvolil tedy kvótní výběr. Výběr jsem prováděl podle demografického rozdělení obyvatelstva základního vzorku, které jsem získal z dat Celonárodního sčítání lidu, prováděného Českým statistickým úřadem se zaměřením na cizince v ČR. Vycházel jsem z těch nejnovějších dostupných dat z roku 2011 (sčítání lidu probíhá jednou za 10 let). Díky těmto informacím jsem si mohl velice přesně určit strukturu i mého reprezentativního vzorku. Využil jsem základního trojího dělení struktur obyvatel, tedy dle pohlaví, věku a vzdělání.

Jakmile bylo stanoveno procentní rozložení daných kategorií, přistoupil jsem k samotnému procesu sběru odpovědí. Co se týká způsobu sběru, zmínil jsem v plánu výzkumu úmysl získávat odpovědi jak osobně, tak online, v několika vlnách. Zde však došlo k narušení předpokládaného průběhu, z důvodu neočekávané události (pandemický krizový stav) jsem byl omezen pouze na online sběr. Kvůli této situaci jsem neměl takovou kontrolu nad respondenty a nemohl jsem tak přesně cílit na nenaplněné kategorie. Tíženého výsledku jsem nakonec docílil ve třech vlnách. První dvě vlny byly plošné a formou sněhové koule se mi podařilo dosáhnout většího počtu respondentů. V té třetí jsem však dotazník rozesílal cíleně na respondenty chybějící v mém rozdělení. Nakonec se podařilo naplnit všechny skupiny. Nyní si tuto strukturu představíme.

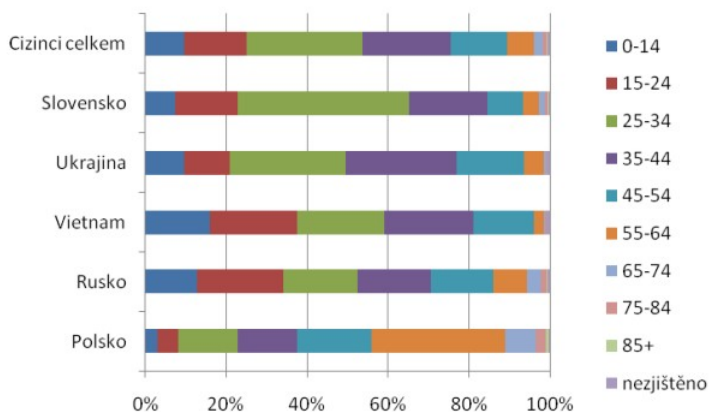
Dle ČSÚ sčítání lidu z roku 2011 ukrajinskou menšinu tvoří z 57,3% mužská populace a ženy čítají zbylých 42,7%. Po zaokrouhlení je i skladba mého reprezentativního vzorku stejná. Mých 100 respondentů je opravdu rozděleno na 57 mužů a 43 žen.

Tabulka č. 1 - Rozložení respondentů podle pohlaví, n=100

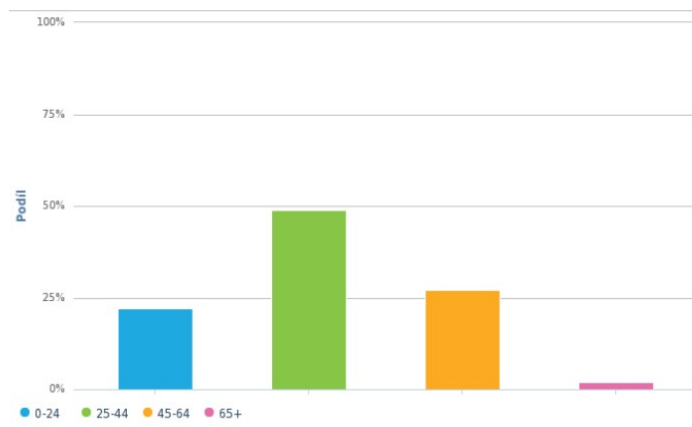
Respondenti	Reprezentativní vzorek (v %)	Data ČSÚ (v %)
Muži	57	57,3
Ženy	43	42,7
Celkem	100	100

Zdroj : Vlastní zpracování dle výsledků

Graf č. 1 - Cizinci podle věkových skupin (v %)

Graf č. 2 - Respondenti podle věkových skupin (v %)

Zdroj: Cizinci v ČR dle dat Sčítání lidu - 2011, ČSÚ

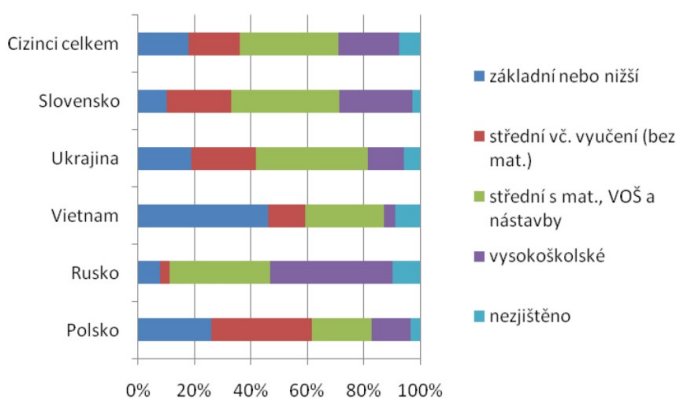
Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků

U rozdělení podle věkových kategorií jsem některé věkové skupiny spojil, jak kvůli lepší přehlednosti, tak kvůli usnadnění cílení respondentů při sběru. Utvořil jsem tak čtyři skupiny, početně zhruba po dvaceti letech, tedy 0-24 let, 25-44 let, 45-64 let a 65 a více let. I zde je rozdělení vzorku po zjednodušení stejné jako u celé ukrajinské menšiny.

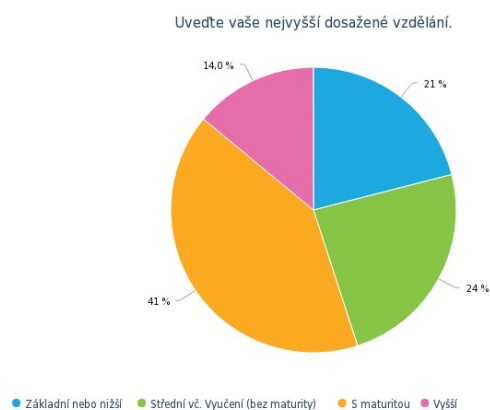
Zbývá dělení podle třetí demografické kategorie, tedy podle vzdělání. Opět se mi podařilo udržet základní rozdělení homogenní se skladbou vzorku základního. Přibližně u 8% ukrajinské populace v ČR nebylo dle ČSÚ vzdělání zjištěno, proto jsem onu část

rozdělil se stejným procentní rozdělením mezi zbylé kategorie, aby byla zachována co největší míra autenticity.

Graf č. 3 - Cizinci podle vzdělání k 26.3. 2011 (v %)
(v %)

Graf č. 4 – Respondenti podle vzdělání

Zdroj: Cizinci v ČR dle dat Sčítání lidu - 2011, ČSÚ

Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků

Jak jsem již zmínil, jednou z nevýhod sběru dotazníků omezenou na online formu je problematika cílení respondenta. Aby bylo možné naplnit všechny struktury předložené výše, musel být dosah značně širší. Pouhý počet oslovených potenciálních respondentů odhaduji okolo 300 lidí. To byli jedinci ukrajinské menšiny, ke kterým se dotazník dostal díky metodě sněhové koule, či přímo mým předložením. Z tohoto odhadovaného čísla si však dotazník zobrazilo pouze 261 lidí. (Survio.cz). To by se mohlo zdát, při cílovém počtu 100 respondentů dostačující, avšak realita je jiná. Z celkového počtu návštěv si totiž dotazník 58,2% dosažených pouze zobrazilo a ani nezačalo s vyplňováním. Tím se konečně dostáváme k výslednému číslu 122 respondentů, kteří dotazník úspěšně dokončili.

Celková úspěšnost vyplnění dotazníku byla tedy 38,3%. Jak bylo naplánováno, k výzkumu bylo použito přesně 100 respondentů. Jelikož jsem byl omezen pouze na online sběr dotazníků, bylo mi znemožněno efektivní cílení respondentů nenaplněných kategorií. Z tohoto důvodu docházelo k přeplňování některých kategorií a s tím související potřebě pozdější response vyřadit. Do výzkumu jsem tedy nezařadil 22 respondentů, kteří vyplnili dotazník později než respondenti spadající do již plných kategorií.

4 VÝSLEDKY

Nyní se pojdme podívat na konkrétní výsledky. V této části se budu věnovat analýze získaného empirického materiálu. Nejprve dojde k jejich **deskripci**, tedy popsání z hlediska základních parametrů a jejich frekvenční analýze. Následně se pokusím zodpovědět stanovené výzkumné otázky. V rámci zjišťování vztahů a rozdílů mezi soubory dat použiji i jistý indukční **statistický postup**, díky kterému dojde k potvrzení, či zamítnutí daných hypotéz. V následné diskuzní části se uchýlím k zodpovězení hlavní výzkumné otázky.

4.1 Region původu a politická orientace

Nyní se budeme věnovat první výzkumné otázce, která zní : **1) Závisí politický názor Ukrajinců na jejich regionu původu?**

Ještě před zjištěním regionu původu jednotlivých účastníků šetření, bylo nezbytné se ujistit o jejich národnosti a eliminovat tím možné zkreslení výsledků přimícháním národností jiných. Tuto skutečnost zjišťovala otázka č. 18, ve které měli respondenti na výběr mezi ukrajinskou, českou, či formou otevřené otázky, jinou národností. V tomto případě určilo ukrajinskou národnost 100% dotazovaných. Tento fakt si dovolím přisoudit správně zvládnutému cílení žádoucího subjektu.

Regionální náležitostí jednotlivých respondentů se poté zabývala otázka č. 19, která se přímo tázala, ze kterého regionu respondent pochází. Zde je nutné si uvědomit, jak je v rámci tohoto výzkumu chápán pojem národnost. Ukrajinskou národností vnímáme v našem případě příslušnost dané osoby k ukrajinskému národu formou občanství. Naše zkoumaná skupina jsou tedy osoby ukrajinského občanství narozené na jak Ukrajině, tak mimo ni. Pokud se tedy respondent narodil mimo území Ukrajiny, byl požádán o zaškrtnutí regionu původu jeho rodiny. V této otázce bylo respondentům v abecedním pořádku předloženo všech 24 oblastí Ukrajiny. Jak jsem zmínil již v teoretické části práce, na první úrovni regionálního členění má Ukrajina celkem 27 regionů, nám však stačilo dělení oblastní. Při následné analýze dat jsem dle **jazykového členění** Ukrajiny rozdělil zemi na západní a východní část (viz teoretická část). Poté jsem každou oblast zařadil do jednoho či druhého sektoru. Díky tomuto rozdělení jsem byl schopen přesně přiřadit každému z respondentů

jeho regionální náležitost k západní, nebo východní Ukrajině. Z celkových 24 oblastí se mi během výzkumu podařilo získat zástupce z více než poloviny, tedy ze 16 oblastí Ukrajiny. Pokrytí je sestaveno z 10 oblastí západní UKR a 6 oblastí východní. Jelikož já sám pocházím z Ukrajiny západní, bylo poměrně komplikovanější zacílit občany z východu. I kvůli této skutečnosti jsem respondentů ze západní Ukrajiny získal podstatně více. Při našem statistickém testování by to však neměl být problém. Celý soubor mého reprezentativního vzorku o 100 respondentech je tedy složen ze 76 zástupců západních oblastí a 24 členů oblastí spadajících dle jazykového rozdělení do části východní.

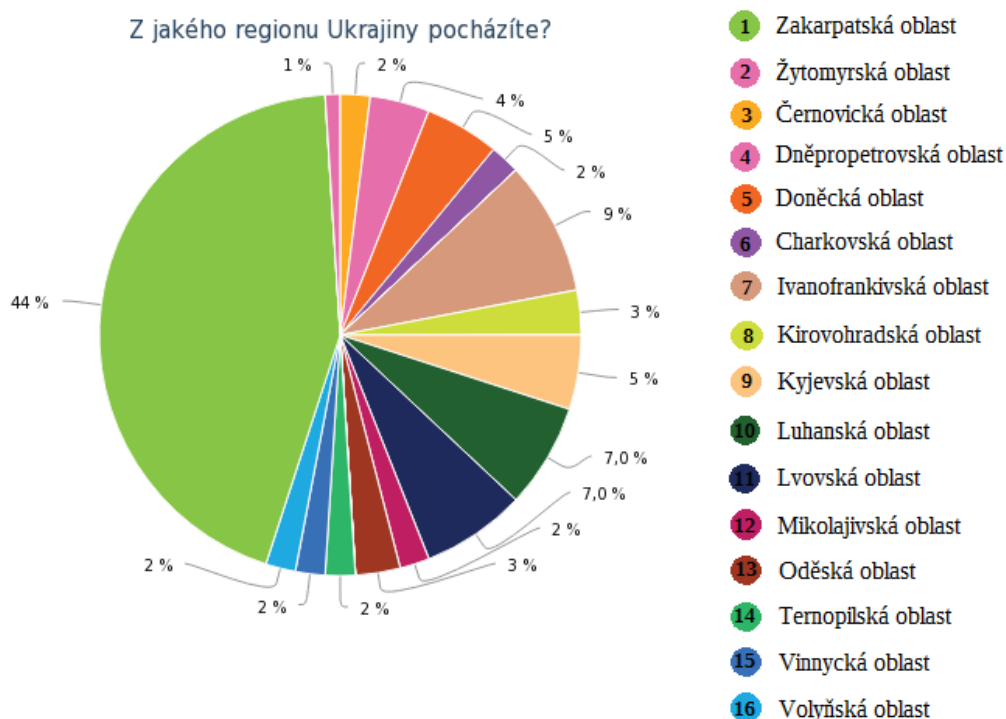
Tabulka č. 2 - Respondenti dle regionální náležitosti, n=100

Respondenti	%
Západní Ukrajina	76
Východní Ukrajina	24

Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků

V následující tabulce si ukážeme procentuální složení mých respondentů dle náležitosti k jednotlivým oblastem Ukrajiny.

Graf č. 5 – Zastoupení jednotlivých regionů ve výzkumu (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků

Hned na první pohled lze nahlédnout, že regionem s největším zastoupením (celých 44%) je Zakarpatská oblast. Já a má rodina z této oblasti pocházíme, tudíž není překvapující, že nejvíce respondentů, našich známých, bylo dosaženo právě z této oblasti. I přes to jsem se snažil dotazníky co nejvíce cílit i na ostatní regiony a skutečnost, že je zastoupení jedné z oblastí takto vysoké, by nás ve výzkumu neměla omezit.

Pro možnost spolehlivě zodpovědět na naši výzkumnou podotázku (a také všechny následující) je však potřeba si vysvětlit a přesně vymežit slovní spojení „politický názor“. Z minulých kapitol víme, že se tato práce zaměřuje především na vlivy, které mohou ovlivňovat polarizaci ukrajinského obyvatelstva, v rámci čehož se snaží přijít na možné příčiny, či faktory, které bipolaritu tohoto národa mohou vysvětlit. Nyní si musíme operacionalizovat jakým způsobem došlo ve výzkumu k určení politické orientace jednotlivých účastníků šetření.

4.1.1 Určení politické orientace

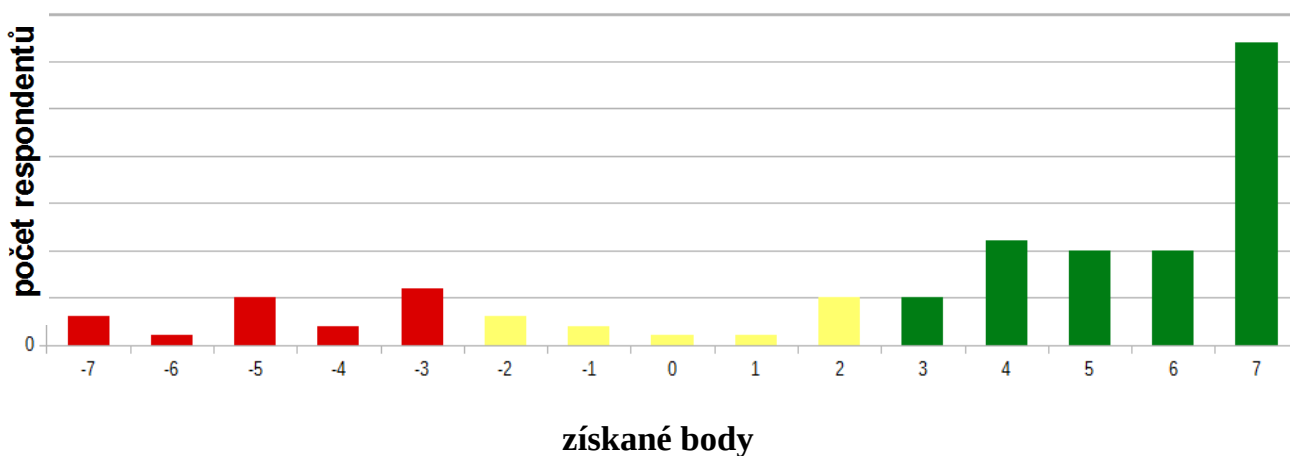
Jedním ze záměrů vytvořeného dotazníku bylo zjištění politických preferencí respondentů. Této problematice se věnovaly oddíly Geopolitické uspořádání a Politické směřování země. Dle číslování otázek se jednalo o otázky č.7-15. Abychom však mohli zodpovědět výzkumné otázky a identifikovat tím některé z možných faktorů ovlivňující politický názor cílené menšiny, nebude nám pouhá deskripce otázek stačit. Je potřeba si určit jakým způsobem a na základě jakých otázek byli respondenti rozřazeni do skupin politického směřování. Rád bych však upozornil na to, že cílem práce nebylo jasné definování politického názoru všech respondentů. Hlavní důraz přikládám snaze zjistit, zda vybrané faktory tento politický názor ovlivňují.

Problematice určení politického názoru jakožto stěžejního záměru dotazníkového šetření se věnovalo celkem 9 otázek. U pěti případů byl respondentovi předložen výrok, u kterého měl následně určit, jakou měrou s ním souhlasí. Pro lepší komfort dotázaných jsem odpovědi dále rozčlenil na Zcela/Spíše souhlasím a Spíše/Zcela nesouhlasím, díky čemuž nebyl účastník nucen činit tak zásadní rozsudky, které by ho mohly následně zastrašit, a tím dokonce snížit počet dokončených dotazníků. Zbylé 4 otázky byly formulovány klasickou tázací formou. U všech otázek na toto téma jsem doplnil možnou odpověď: nevím či nechci odpovědět, pro případ, že by se respondent nebyl schopen ztotožnit s žádnou z nabízených možností. U zmíněných čtyř otázek, byla opět přidána i neutrální

odpověď. Každé z otázek jsem následně při vyhodnocování přiřadil bodové ohodnocení podle jejich orientace k pro západnímu, či pro ruskému smýšlení. Neutrální odpovědi byly ohodnoceny znaménkem 0. Ještě před vyhodnocováním jsem narazil na skutečnost, že některé otázky, které se týkají stejné problematiky mohou mít i z velké části stejné odpovědi. Opravdu po jejich vyhodnocování jsem došel ke zjištění, že otázky č. 9. a 10. měly z 94% stejné odpovědi, podobně také odpovědi u otázek č. 8 a 11 byly z 90% totožně zodpovězené. U každé z dvojic jsem tedy jednu otázku označil za nadbytečnou a uchýlil se k vyřazení otázek č. 8. a 10. Tato skutečnost zkrátila bodovou škálu ohodnocení o možné 2 body.

Díky tomuto stylu vyhodnocování se tedy respondenti bez výjimky umístili na škále od -7 do +7 bodů. Opět, jelikož cílem nebylo objektivní rozdělení na pravý a levý břeh, ale zkoumání **vztahu** mezi politickým názorem a určenými proměnnými, rozdělil jsem tuto škálu na tři díly. Respondenti umístění na škále od -7 do -3 bodů jsem označil za „vyhraněně pro rusky“ smýšlející a na škále umístěné mezi 3 a 7 body jsem označil za „vyhraněně pro evropské“. Vzniklou výseč mezi vyhraněnými respondenty jsem označil za „nevyhraněně smýšlející“, v tomto případě je důležité podotknout, že do této skupiny nespádají pouze neutrálně smýšlející Ukrajinci, ale i ti, kteří se některými svými myšlenkami mohou přibližovat jednomu či druhému táboru. V tabulce níže jsou uvedena data získaná touto formou analýzy. Tohoto rozřazení budeme využívat i u ostatních hypotéz. Níže uvádím histogram rozložení respondentů dle získaného počtu bodů na naší polarizační škále.

Graf č. 6 - Histogram četnosti respondentů dle získaného počtu bodů

Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků zkoumání

Tabulka č. 3 - Rozdělení reprezentativního vzorku dle charakteru odpovědí, n=100

Respondenti	%
Vyhraněně pro-západní	70
Nevyhranění	15
Vyhraněně pro-ruští	15

Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků

4.1.2 Posouzení platnosti hypotézy

Abychom však mohli s přesností zodpovědět naši výzkumnou otázku, je třeba provést vztahovou analýzu těchto dvou proměnných.

Pomocí tzv. třídění druhého stupně, byla dle již zmíněných postupů zjištěna náležitost každého respondenta k dané skupině potřebná k vyhodnocení. Následně jsem pro tuto potřebu sestavil kontingenční tabulku uvádějící pozorované hodnoty každé z kategorií. Vztahová analýza nyní posoudí platnost či neplatnost hypotéz formulovaných na základě vlastních předpokladů. Pro posouzení rozsahu platnosti hypotézy, budeme vycházet z těchto kritérií : Testované kritérium chí kvadrát, stupně volnosti a kritické hodnoty. Celý výpočet byl proveden počítačovým zpracováním a jeho plnou formu lze najít v přílohách této práce.

H0(1)

Tabulka č. 4 – Respondenti podle regionu původu a politického názoru

Respondenti	PRO-Západní	Nevyhranění	PRO-Ruští	Celkem
Západní UKR	64	10	2	76
Východní UKR	6	5	13	24
Celkem	70	15	15	100

Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků

H0 : Region původu respondenta nemá vliv na jeho politické směřování.

H1 : Region původu má vliv na politické směřování respondenta.

Chi kvadrát = 42,14703425

Stupně volnosti = 2

Kritická hodnota = 5,99

Hladina významnosti = 0,05

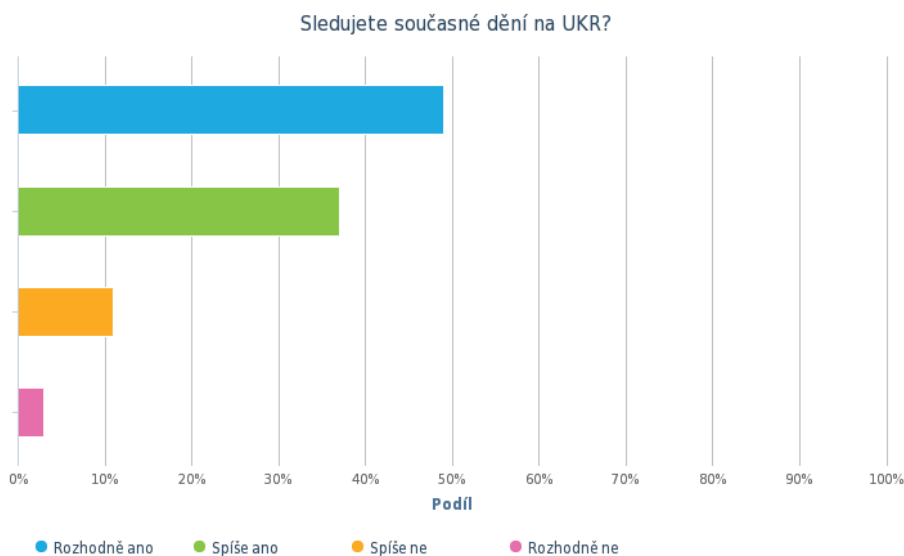
Na základě porovnání pozorovaného chi-kvadrátu a jeho kritické hodnoty nyní dochází k zamítnutí nulové hypotézy s hladinou spolehlivosti 95%. Můžeme tedy říci, že opravdu **existuje** statisticky významný vztah mezi regionem původu respondenta a jeho umístěním na škále politické preference. Region původu tedy má vliv na respondentovo politické směřování.

4.2 Mediální zdroje a politická orientace

Nyní se budeme zabývat výzkumnou podotázkou č. 2) **Z jakých zdrojů Ukrajinci v ČR nejčastěji čerpají informace? A má charakter těchto zdrojů vliv na jejich politický názor?**

Abychom mohli pokračovat s deskripcí, či frekvenční analýzou zjištěných informací a následně si ukázat z jakých zdrojů Ukrajinci nejčastěji čerpají, je nutné si položit základní otázku: Jaký je zájem ukrajinské menšiny v ČR o sledování situace v jejich zemi? A sledují vůbec současné dění? Touto problematikou se zabývala hned otázka č.1. V grafu níže můžeme vidět, že celých 86% respondentů se vyjádřilo, že současné dění na Ukrajině opravdu sledují. Zbýlých 14 % jedinců přiznalo, že situaci na UKR nesledují, z čehož pouze 3% z nich vyjádřila svůj nezáměr jasným „rozhodně ne“

Graf č. 7 – Četnosti respondentů dle odpovědí na příslušnou otázku (v %)

Zdroj : Vlastní zpracování dle výsledků zkoumání

4.2.1 Objektivita zdrojů

V další fázi je potřeba zjistit, jestli základním informačním kanálům důvěřují. V dotazníku jsem zařadil i trojici otázek, zabývající se respondentovým vnímáním objektivity zdrojů. Otázky tedy zjišťovaly, jakým zdrojům respondenti důvěřují a považují je za objektivní, a které naopak za objektivní nepovažují. Použil jsem zde opět metody míry souhlasu s uvedeným výrokem. Respondentům byly předloženy výroky, které prohlašovaly jednotlivé zdroje za objektivní. K těmto tvrzením stačilo zúčastněným již jen přiřadit míru souhlasu, dělenou obdobně jako v předešlých částech na: „zcela“, či „spíše souhlasím“ nebo „spíše“, „zcela nesouhlasím“. Tato trojice otázek se po jedné věnovala nejdříve objektivitě televizního vysílání, dále sociálních sítí a následně informacím získaných z doslechu, či od známých.

Za nejméně objektivní zdroj informací respondenti považují informace od známých. S objektivitou tohoto informačního kanálu nesouhlasilo 42% dotázaných a z čehož také 10% z nich uvedlo, že „rozhodně nesouhlasí“. U tohoto případu byl součet dílů nesouhlasu jasně větší než u ostatních. Za velmi zajímavé zjištění však považuji srovnání zbylých

dvou otázek, které se týkaly televizního vysílání a sociálních sítí. U těchto informačních zdrojů totiž s objektivitou souhlasila v obou případech naprosto stejná část respondentů, celých 62%. U obou zdrojů byly jiné poměry souhlasu, je však velmi problematické určit, jakým způsobem různí účastníci vnímali pojmy „spíše“, či „zcela“ Rozdělení četností obou kategorií uvádím v tabulkách níže.

- „Zpravodajství o situaci na Ukrajině v televizním vysílání považuji za objektivní“
- „Zpravodajství o situaci na Ukrajině na sociálních sítích považuji za objektivní“

Tabulka č. 5 – četnosti jednotlivých odpovědí (v %), n=100

Možnosti odpovědí	Televizní vysílání	Sociální síť
Zcela souhlasím	20	13
Spíše souhlasím	42	49
Spíše nesouhlasím	30	30
Zcela nesouhlasím	8	4
Celkem	100	100

Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků

4.2.2 Z jakých zdrojů Ukrajinci nejčastěji čerpají?

K možné identifikaci nejčastěji používaných informačních zdrojů, popřípadě nejméně používaných, jsem použil otázky č. 2 a 3.

U otázky č. 2. byl respondentovi předložen spis různých typů informačních zdrojů, ke kterým měl dle svého uvážení vybrat frekvenci jeho používání, tedy jak často čerpá informace z konkrétního typu. Otázka byla vytvořena v podobě datové matice, tudíž stačilo u každého typu zdroje (horizontální sloupec) zaškrtnout náležitou možnost, s níž se ztotožnil (vertikální řádek) Ke každému typu zdroje jsem do závorky přidal i určité příklady s konkrétními názvy, aby došlo ke správnému pochopení pojmenování zdroje, což bylo pro správné určení frekvence stěžejní. Možnosti, ze kterých následně respondent vybíral byly následující: každý den, jednou týdně, jednou měsíčně, jednou ročně, či nikdy.

Díky této otázce bylo zjištěno, že ze všech uvedených možností nejčastěji sledují respondenti sociální sítě. Možnost „každý den“ u tohoto kanálu označilo 62% ze všech dotazovaných. Jako druhou nejčastější odpovědí u frekvence každodenní sledovanosti byly internetové deníky s celkovou četností 49% . Všechny ostatní zdroje sleduje denně jen méně než 30% respondentů a na úplně posledním místě se umístila kategorie denní tisk (Mladá fronta, Lidové noviny,..atd.), kterou sledují každý den pouhá 3% účastníků šetření.

Konkrétnějšímu určení preference se věnovala otázka č.3, která formou otevřené otázky žádala respondenty o vyplnění 2-3 nejčastěji užívaných zdrojů. Zde však byl specifikován jasný záměr znění otázky. Nejednalo se o opětovnou kategoriální klasifikaci, ale o identifikování konkrétního názvu informačního kanálu. Díky této otázce jsme se zbavili omezení na námi určené kategorie a byli jsme schopni zjistit, jaké konkrétní zdroje náš reprezentativní vzorek ke sledování využívá. I na odpovědích u této otázky je velice dobře vidět, jak jsou rozloženy zdrojové preference všech dotazovaných. Kategoriálním rozdělení výsledky zároveň odpovídají výsledkům z otázky předešlé, zde jsme však obohaceni přesným určením. Celkový počet 51 respondentů uvedlo název jedné ze **sociálních sítí**. V této kategorii naprosto dominoval Facebook, který zmínilo celkem 45 jedinců, tím jej lze označit za nejsledovanější zdroj našeho vzorku. Respondenti také zmiňovali například YouTube, Instagram nebo také některé z východních sociálních serverů Vkontakte, nebo Odnoklasniki, ale již s menší četností. Druhou z nejčastěji uváděných kategorií byla ukrajinská oficiální média, která byla určena celkem 40x. Z toho nejčastěji respondenti uváděli televizní kanál 1+1 a především ukrajinské internetové deníky jako jsou BBC.ukr, Ukr.pravda, Ukr.net, TSN.ukr, 24tv.ua či hromadske.ua. Další z velmi často zmiňovaných kategorií byly také české mainstreamové kanály v různých formách, které uvedlo celkem 38 jedinců. Nejčastěji zde by jmenovány internetové deníky, např. Seznam.cz s celkovým počtem 11 respondentů, ale také Aktualne.cz, Novinky.cz či Idnes.cz. Pozornosti neunikla ani česká televizní vysílání, jako ČT s počtem 7 zmínek a TV Nova celkem 5.

Za zmínku stojí také Rádio Svoboda, kterému jsem se věnoval v teoretické části, které uvedlo 5 jedinců. Velmi zajímavé výsledky přinesla analýza pro rusky smýšlejících respondentů, kteří v cca 80% případů jmenovali alespoň jeden ruský mediální kanál, jako jsou Russia.ru, Pravda.ru, Gazeta.ru, Tass.com, nebo také Russia24.

Někteří z respondentů, zejména ti méně polarizovaní, uváděli kombinaci ruských a

ukrajinských medií a objevily se i případy, kdy obyvatelé východních regionů, klasifikovaní jako pro západně smýšlející, uvedli jako zdroj informací opoziční **protiruská** média např. Kasparov.ru, nebo Meduza. V tabulce níže uvádím nejčastěji uváděné názvy zdrojů informací.

Tabulka č. 6 – Počet odpovědí u jednotlivých informačních zdrojů

Informační kanál	abs.
Facebook.com	37
seznam.cz	12
1+1	9
BBC.ukr	8
ČT	7
Aktualne.cz	7
Ukr.pravda	7
Radio Svoboda	6
Ukr.net	6
Instagram	5

Zdroj : Vlastní zpracování dle výsledků

4.2.3 Určení preference typu informačního zdroje

Abychom však mohli opět prozkoumat vztah mezi charakterem zdrojů a politickým názorem daného jedince, je třeba opět operacionalizovat, tedy určit, jakým způsobem došlo ke třídění zjištěných informací. Problematikou typu zdrojů a frekvencí jejich konzumování jsme se věnovali v předešlé části, nyní je však potřeba, pro možnost statistického zobecnění, zjištěné hodnoty převést do formy, která umožní provést určenou statistickou operaci.

V teoretické části jsme rozdělili media na dva základní druhy. Na jedné straně „oficiální, neboli mainstreamová média“, která prochází určitou formou kontroly a je tak omezena možnost zkreslení informací, či tzv. fake news. A na straně druhé „neoficiální zdroje“, především tedy sociální sítě. K posouzení, který druh informačních zdrojů respondent preferuje, jsem použil opět otázku č.2. Podle odpovědí respondenta na otázku

jak často určitá média sleduje, tedy určím kde se nachází jeho preference. Opět upozorňuji, cílem zde není objektivně rozsoudit, z jakých zdrojů respondent výlučně konzumuje informace, ale určit, které preferuje více. Díky tomuto zjištění jsme poté schopni analyzovat vztah mezi touto proměnnou a politickým názorem zúčastněných. Aby bylo dosaženo větší objektivity, použil jsem pro rozdělení 3 typy zdrojů od každé kategorie. Do kategorie oficiálních (mainstreamových) zdrojů jsem zařadil televizní vysílání, internetové deníky a rozhlasová vysílání.

Kategorie neoficiálních zdrojů poté obsahovala sociální sítě, internetové diskuze a informace získané z doslechu. Dle odpovědí, jak často tyto zdroje sledují jsem vzestupně přiřadil body. Za odpověď „nikdy“ dostal respondent 0 bodů a za každý vyšší stupeň frekvence sledování po jednom bodu. „Několikrát ročně“ tedy 1 bod, „několikrát měsíčně“ 2 body, „několikrát týdně“ 3 body a „každý den“ 4 body.

Z tohoto rozdělení získal každý respondent určitý počet bodů u každé ze dvou kategorií mainstreamových a neoficiálních zdrojů. Opět se nejedná o přesné určení výlučně používaných zdrojů, nýbrž o určení **preference**. Zjištění, kterou kategorii tedy respondent preferuje, bylo dáno tím, u které získal větší počet bodů. Malé množství z nich však získalo stejný počet bodů, což by mohlo znamenat dvě možnosti. Respondent sleduje všechny stejně často, tudíž žádný nepreferuje. Druhou možností je, že nesleduje žádné z nich, tudíž nejde určit jejich preferenci. Jelikož takových respondentů bylo pouze 9, rozhodl jsem se je do vztahové analýzy nezačlenit. Výsledný reprezentativní vzorek tedy po jejich odečtení čítá 91 respondentů. Tabulka níže zobrazuje získané informace analýzou této formy.

Tabulka č. 7 - Respondenti rozdělení dle preferovaných informačních zdrojů, n = 100

Respondenti preferují	%
Mainstreamová media	32
Nejasné	9
Neoficiální zdroje	59

Zdroj : Vlastní zpracování dle výsledků zkoumání

4.2.4 Posouzení platnosti hypotézy

Pro provedení vztahové analýzy byla vytvořena kontingenční tabulka, která vznikla výše uvedeným rozdělením respondentů. Každý jedinec reprezentativního vzorku se umístil do jedné z šesti kategorií.

H0(2)

Tabulka č. 8 – Respondenti rozřazení do jednotlivých kategorií dle mediálních zdrojů a politické orientace

Respondenti	PRO-Západní	Nevyhranění	PRO-Ruský	Celkem
Mainstreamová Media	21	5	6	32
Neoficiální zdroje	42	9	8	59
Celkem	63	14	14	91

Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků zkoumání

H0 : Charakter preferovaných informačních zdrojů respondenta nemá vliv na jeho politické směřování.

H1 : Charakter informačních zdrojů má vliv na politické směřování respondenta.

Chi kvadrát = 0,457891949152542

Stupně volnosti = 2

Kritická hodnota = 5,99

Hladina významnosti =0,05

Jelikož chi kvadrát pozorovaných hodnot je menší než jeho kritická hodnota, nemůžeme H0 zamítnout. Platí tedy , že charakter preferovaných informačních zdrojů **nemá** statisticky významný vliv na jeho politické směřování.

4.3 Demografické faktory a politická orientace

H0(3)

Tabulka č. 9 – Respondenti rozřazení do jednotlivých kategorií dle pohlaví a politické orientace

Respondenti	PRO-Západní	Nevyhranění	PRO-Ruští	Celkem
Muži	39	7	11	57
Ženy	31	8	4	43
Celkem	70	15	15	100

Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků zkoumání

H0 : Pohlaví respondentů nemá vliv na jejich politické směřování.

H1 : Pohlaví respondentů má vliv na jejich politické směřování.

Chi kvadrát = 2,33335276174933

Stupně volnosti = 2

Kritická hodnota = 5,99

Hladina významnosti = 0,05

Porovnáním chi kvadrátu a kritické hodnoty dospíváme opět k závěru, že nulovou hypotézu opět nelze zamítnout. Můžeme ji tedy přijmout, z čehož lze soudit, že pohlaví respondenta opravdu nemá vliv na jeho politické směřování.

H0(4)

Tabulka č. 10 – Respondenti rozřazení do jednotlivých kategorií dle věku a politické orientace

Věk respondentů	PRO-Západní	Nevyhranění	PRO-Ruští	Celkem
0-24	17	3	2	22
25-44	33	8	8	49
44-99	20	4	5	29
Celkem	70	15	15	100

Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků zkoumání

H0 : Věk respondentů nemá vliv na politické směřování respondentů.

H1 : Věk respondentů má vliv na jejich politické směřování.

Chi kvadrát = 0,999585682907287

Stupně volnosti = 4

Kritická hodnota = 9,43

Hladina významnosti =0,05

Jelikož i v tomto případě má pozorovaný chi kvadrát menší hodnotu nežli hodnota kritická, nelze nulovou hypotézu zamítnout. Lze tedy říci, že věk respondentů v tomto případě opravdu neovlivňuje jejich politické směřování.

H0(4)

Tabulka č. 11 – Respondenti rozřazení do jednotlivých kategorií dle vzdělání a politické orientace

Vzdělání respondentů	PRO-Západní	Nevyhranění	PRO-Ruští	Celkem
Základní nebo nižší	18	3	0	21
Střední bez maturity	10	6	8	24
S maturitou	30	5	6	41
Vyšší	12	1	1	14
Celkem	70	15	15	100

Zdroj: Vlastní zpracování dle výsledků zkoumání

H0 : Dosažené vzdělání respondenta nemá vliv na jeho politické směřování/názor.

H1 : Dosažené vzdělání respondenta má vliv na jeho politické směřování.

Chi kvadrát = 18,8783253138654

Stupně volnosti = 6

Kritická hodnota = 12,592

Hladina významnosti =0,05

V tomto případě je chi kvadrát pozorovaných hodnot vyšší nežli jeho kritická hodnota. Nulovou hypotézu tedy zamítáme a přijímáme tím hypotézu alternativní.

Respondentovo vzdělání tedy při hladině spolehlivosti 95% má statisticky významný vliv na utváření jeho politického názoru.

4.4 Diskuze

Nyní se dostáváme k zodpovězení naší hlavní výzkumné otázky. Jaké faktory ovlivňují politickou polarizaci ukrajinské menšiny v ČR při vnímání krize na Ukrajině? V předešlých částech jsme se věnovali každé z výzkumných podotázek a předložení evidence informací k jejich možnému zodpovězení. V rámci každé podotázky jsme následně provedli statistické testování, na základě kterého došlo k přijetí, či zamítnutí vytvořených hypotéz. Prvním testovaným faktorem byl region původu jedince. Již v teoretické části jsme si vysvětlili jeho zakotvení v literatuře a obhájili tím důležitost potřeby zkoumání jakožto možného vlivu politické orientace daných obyvatel. S pomocí vlastní vytvořené operacionalizace hodnocení otázek byl zkoumaný vzorek obyvatelstva rozdělen na pro západně, pro rusky, či neutrálně smýšlející. Pro možnost přesného určení regionálního původu respondenta, byla každému z nich určena náležitost k západní, či východní Ukrajině. Určení přesnější hranice regionů mezi východem a západem nám posloužilo jazykové rozdělení obyvatelstva, viz. teoretická část. Díky těmto okolnostem jsme byli schopni věcně zkoumat, zda region ovlivňuje politický názor respondentů. Díky použité statistické analýze jsme zjistili, že **region původu** má opravdu významný vliv na politický názor při vnímání krize na Ukrajině.

Dále jsme zkoumali vliv charakteru informačního zdroje. Každý respondent byl opět dle charakteru jeho odpovědí přiřazen k jeho preferovanému zdroji při rozdělení na mainstreamová a neoficiální media. Díky již předchozímu členění vzorku dle jejich politické orientace jsme mohli opět porovnávat zjištěné četnosti a díky statistickému testu zjistit, zda mezi danými proměnnými existuje vztah. V tomto případě jsme však zjistili, že žádný statisticky signifikantní vztah neexistuje. **Charakter mediálního zdroje** v tomto případě nemá žádný významný vliv na utváření politického názoru ukrajinské menšiny. Jako poslední jsme zkoumali vliv demografických faktorů na politické směřování respondenta. Zde jsme dospěli k závěru, že jejich **pohlaví a věk** nemají na jejich polarizaci při vnímání krize žádný vliv. Při zkoumání vlivu **vzdělání** jedinců nám však statistický test potvrdil jeho významnost, jedná se tedy o další z faktorů, které mají na zkoumanou proměnnou významný vliv. (postup všech výpočtů lze shlédnout v přílohách práce)

Díky chi kvadrát testu jsme byli schopni určit, u kterých proměnných existuje statisticky významný vztah vůči politickému názoru sledované populace. Pomocí tohoto statistického testu jsme tedy mohli posoudit zda vztah existuje, či nikoli. V jaké míře mají testované faktory vliv na respondentovo umístění na námi navržené politické škále, však zůstává otázkou. Abychom tuto skutečnost objasnili, a zároveň ověřili výsledky získané testováním chi kvadrátu, byla použita další statická metoda. Tentokrát jsem využil multilineární regresní analýzu (do výsledků lze nahlédnout v přílohách – viz Příloha B). Regresní analýza ukázala, že postup testování chi kvadrát testu proběhlo správně a i touto analýzou byly v existenci vztahu identifikovány stejné proměnné – region původu a vzdělání. Na rozdíl od chi square testu jsme zde byli obohaceni o velmi zajímavá zjištění. Ohledně **regionu** regrese odhalila, že respondenti západních oblastí získávali na naší prorusko proevropské škále v průměru o 4,9 více bodů více než respondenti regionů východních. Z celkového rozmezí 15 škálových bodů tak tento výsledek tvoří téměř celou třetinu. Můžeme tedy opět potvrdit, že region původu hraje velice významnou roli v politickém směřování Ukrajinců v ČR.

Odhalení značně překvapivějšího výsledku nás však čekalo při prozkoumání druhého vlivu, nejvyššího dosaženého vzdělání, který jsme označili za vlivný. Zde sice regrese potvrdila existenci vztahu dvou proměnných, avšak ne tak uspokojujícím způsobem jako regionální příslušnost. Analýza ukázala, že zde existuje vztah pouze částečný a to pouze v rámci střední školy. Respondenti ze středních škol získávali na naší škále v průměru o dva body méně, nežli u ostatních stupňů vzdělání. Tím se svými názory posouvali na škále blíže k pro ruskému polu. Lze tedy říci, že středoškoláci byli v rámci tohoto výzkumu více proruští než příslušníci základních, středních či vyšších škol. Proč se tomu tak stalo? Je možné, že byl můj vzorek v rámci „středoškoláků“ málo reprezentativní? Mohla takový výsledek zapříčinit náhoda? Je to možné.

Domnívám se, že tato skutečnost byla způsobena částečně obojím. Jako zásadní omezení zde vnímám nepoměr rozmístění respondentů na politické škále. Občanů odpovídajících pro rusky bylo v tomto případě mnohem méně. (prorusky orientované občany je bohužel v rámci ČR náročnější zacílit nežli pro evropské - nepřekvapivě) V rámci tohoto omezení je zároveň vyšší pravděpodobnost výskytu náhody. Ve svém dalším výzkumu bych se tomuto problému vyhnul rozšířením celého reprezentativního vzorku.

Závěr

Hlavním záměrem zpracování celé bakalářské práce bylo odhalení možných faktorů, které souvisí s utvářením politického názoru zkoumané populace. V rámci teoretické části došlo k ilustraci polarizace ukrajinského národa a tím také k opodstatnění významu celé práce. V části metodologické jsem následně čtenáři představil celý projekt svého výzkumu, zdůraznil jeho hlavní cíle a nastínil detailní popis plánovaného průběhu na teoretické úrovni. Následná část analytická sloužila k prezentaci výsledků dotazníkového šetření, vysvětlení možných závislostí a nakonec také k zodpovězení všech pomocných výzkumných otázek. Tímto postupem jsme nakonec dospěli k výslednému cíli, tedy zodpovězení hlavní výzkumné otázky, které proběhlo v rámci části diskuzní.

Informace a zjištění, kterých jsme dosáhli prostřednictvím dotazníkového šetření nám skutečně umožnily dosáhnout výsledného cíle a hlavní výzkumnou otázku zodpovědět. Z vybraných faktorů, které byly analyzovány, jsme díky statistickému testování byli schopni identifikovat ty, které hráli významnou roli na polarizaci vybrané populace, a ty které nikoli. Následnou regresní analýzou jsme dokonce rozšířili rozsah vzniklého poznání a určili v jaké míře mají tyto faktory na polarizaci vliv. Jako nejvíce signifikantním vlivem, podílejícím se na utváření politického názoru se v rámci našeho výzkumu stává region původu. Ostatní faktory bohužel nebylo možné jednoznačně označit za vlivné.

S ohledem na literaturu využitou k ukotvení rozdělenosti ukrajinského národa jsme tedy potvrdili regionální odlišnosti a ujistili se tak o významnosti vztahu mezi regionem původu a politickým názorem. Jeho míra vlivu na respondentovo směřování v rámci politicky laděných otázek byla opravdu významná, což pokládám za jeden z hlavních úspěchů bakalářské práce. Charakter mediálních zdrojů dle rozdělení na oficiální a neoficiální zdroje v našem případě tak úspěšný nebyl. Výzkum ukázal, že v rámci ukrajinské menšiny žijící v ČR informační zdroje nehrají statisticky významnou roli při vnímání politické situace jejich země. Jak je tomu však v jiných zemích, či v rámci jiných národů? Opravdu mezi těmito proměnnými neexistuje žádný vztah? I přes výsledky zkoumání se stále domnívám, že charakter informačních zdrojů v rozdělení na média s kontrolovanou objektivitou a na neoficiální, se obecně na politickém rozhodování jedince podílí. Dle našeho výzkumu však lze opravdu říci, že u ukrajinské menšiny v ČR tomu tak není. Z toho také vyplývá další možné zkoumání tohoto rozdělení.

Myslím, že problematika vlivů médií na jedince je velice aktuální, především v době rozmáhající se politizace mediálního sektoru a tím spojené snahy o manipulaci občanů, či případné použití propagandy k politickým účelům. Tyto skutečnosti se nachází nad rámcem této bakalářské práce, považuji je však v našem oboru za velmi důležité a proto se domnívám, že jejich bližší zkoumání by mohlo být velice zajímavé.

Celý výzkum byl zaměřen na ukrajinskou menšinu žijící v ČR, jelikož základní vzorek byl lépe dosažitelný nežli potenciální analýza celé ukrajinské populace. Je nutné si proto uvědomit, že zjištění vzniklá v rámci našeho zkoumání je možné aplikovat pouze na tuto konkrétní část ukrajinského národa. Bipolární rozdělení a celou problematiku překrývajících se sfér vlivů západního světa a Ruské federace na ukrajinském území jsme si vysvětlili v rámci teoretické části. Tímto výzkumem jsme však díky zaměření na českou menšinu zkoumali jen pouhý zlomek ukrajinského národa. V rámci této bakalářské práce se nám výsledků dosáhnout podařilo, ale je zřejmé, že potenciál dalších možných výzkumů v rámci celého ukrajinského národa je opravdu výrazný. Tuto práci lze považovat za jakýsi náhled do jisté problematiky, který vyzdvihuje celkový výzkumný problém a informuje tak čtenáře o existenci těchto skutečností. Bipolární rozdělenost ukrajinského národa se tak opět stává potenciálním předmětem dalších zkoumání.

Summary

The main purpose of the whole bachelor's thesis was to reveal possible factors related to the formation of the political opinion of the examined population. Within the theoretical part, the polarization of the Ukrainian nation was illustrated and thus the significance of the whole work was justified. In the methodological part, I introduced the reader to the entire project of my research, emphasized its main objectives and outlined a detailed description of the planned course at the theoretical level. The subsequent analytical part was used to present the results of the questionnaire survey, explain possible dependencies and finally also to answer all research questions. With this procedure, we finally reached the final goal, answering the main research question, which took place in the discussion part.

The information and findings we obtained through the questionnaire survey really allowed us to achieve the final goal and answer the main research question. From the selected factors that were analyzed, thanks to statistical testing, we were able to identify those that played a significant role in the polarization of the selected population, and those that did not. Subsequent regression analysis even extended the range of knowledge and determined the extent to which these factors have an effect on polarization. As the most significant influence involved in shaping political opinion is the region of origin. Unfortunately, other factors could not be clearly identified as influential.

With regard to the literature used to anchor the division of the Ukrainian nation, we therefore confirmed regional differences and thus ascertained the importance of the relationship between the region of origin and political opinion. Its degree of influence on the respondent's direction within political questions was really significant, which I consider to be one of the main successes of this bachelor's thesis. The nature of media sources according to the division into official and unofficial sources was not this successful in our case. The research showed that within the Ukrainian minority living in the Czech Republic, information sources do not play a statistically significant role in perceiving the political situation of their country. But how is it in other countries or within other nations? Is there really no relationship between these variables? Despite the results of the research, I still believe that the nature of information sources, divided into media with controlled objectivity and informal, generally has some influence on the political decision-making of the individual. However, according to our research, it can really be said that this is not the

case within the ukrainian minority in the Czech republic. This also suggests another possible examination of this division. I think that the issue of the influence of the media on individuals is very current, especially at a time of growing politicization of the media sector and the associated efforts to manipulate citizens, or the possible use of propaganda for political purposes. These facts are beyond the scope of this bachelor's thesis, but I consider them very important in our field and therefore I believe that their closer examination could be very interesting.

The whole research was focused on the Ukrainian minority living in the Czech Republic, this basic sample was better achievable than the potential analysis of the entire Ukrainian population. It is therefore necessary to realize that the findings of our research can be applied only to this particular part of the Ukrainian nation. We explained the bipolar division and the whole issue of overlapping spheres of influence of the Western world and the Russian Federation on Ukrainian territory in the theoretical part. Due to this research to the focus on the Czech minority, we examined only a fraction of the Ukrainian nation. We managed to achieve the results in this bachelor's thesis, but it is clear that the potential for further possible research within the entire Ukrainian nation is really significant. This work can be considered as a kind of insight into a certain issue, which highlights the overall research problem and informs the reader about the existence of these facts. The bipolar division of the Ukrainian nation is thus once again becoming a potential subject for further research.

Použitá literatura

RYCHLÍK, Jan, Bohdan ZILYNSKYJ a Paul R. MAGOCSI. *Dějiny Ukrajiny*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2015. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-409-1.

GONĚC, Vladimír, BOJKO, Olexandr. *Nejnovější dějiny Ukrajiny*. Jota (Brno, 1997). ISBN 80-7217-031-7.

ROUDIK, Peter. *Ukraine: Minority Languages May Become Official in Parts of the Country* [online]. Ukraine: Global Legal Research Center, 2012, 13.10. [cit. 2020-05-07]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/law/foreign-news/article/ukraine-minority-languages-may-become-official-in-parts-of-the-country/>

ČSÚ [Český statistický úřad]. *Cizinci v České republice podle dat sčítání lidu - 2011* [online]. 31.03.2014 [vid. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cizinci-v-ceske-republice-podle-dat-scitani-lidu-2011-dxfg9l7fpy>

ROMANENKO, Maria. *Ukrainian Parliament Adopts Language Law*. *Hromadske International* [online]. Kyiv, 2019, 25.4. [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <https://en.hromadske.ua/posts/ukrainian-parliament-adopts-language-law>

VACEK, Jiří a Lukáš BABKA. *Hlasy vyhnaných: periodický tisk emigrace ze sovětského Ruska (1918-1945)*. Praha: Národní knihovna České republiky - Slovanská knihovna, 2009. Publikace Slovanské knihovny. ISBN ISBN:978-80-7050-558-8.

Český statistický úřad, 2014, *Počty cizinců v letech 2008 – 2014*. [online]. [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11292/38567852/c01R07_2014.pdf/df85a11f-d901-4abe-afaf-29eb23b6c0d9?version=1.0

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Masová média*. 2., přepracované vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0743-6.

PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální síť*. Praha: Oeconomica, 2010. ISBN 978-80-245-1742-1.

HENDL, Jan. *Přehled statistických metod: analýza a metaanalýza dat*. Páté, rozšířené vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0981-2.

ŘEZANKOVÁ, Hana. *Analýza dat z dotazníkových šetření*. (Čtvrté přepracované vydání). Praha: Professional Publishing, 2017. ISBN 978-80-906594-8-3.

HENDL, Jan a Jiří REMR. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1192-1.

TRLIFAJOVÁ, Lucie. Ukrajinská media v České republice. *Ukrajinci.cz* [online]. Ukrajinská iniciativa v České republice, 2009, 2009 [cit. 2020-03-13]. Dostupné z: http://www.ukrajinci.cz/o-nas/svetovy-kongres-ukrajincu/diaspora-cr+c7/ukrajinska-media-vaceske-republice_2+a829.htm

Časopis porohy: Časopis pro ukrajince v ČR. *Porohy* [online]. Praha: Ukrajinská Iniciativa v ČR [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <http://www.ukrajinci.cz/casopis-porohy/>

LAZAR, M. Sabina. The ukrainian crisis seen from a regional perspective: isolated conflict or driving agent for regional security dynamics. *EUROPOLITY* [online]. Budapest, Hungary, 2014, 2014, 8(2), 38-50 [cit. 2020-05-19]. Dostupné z: http://europolity.eu/wp-content/uploads/2014/12/Vol.8.No_.2.2014_37-61.pdf

2004 Presidential Election: Orange Revolution. *GlobalSecurity.org: Military* [online]. Washington D.C., 2004 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.globalsecurity.org/military/world/ukraine/election-2004.htm>

National composition of population. *Ukrainian census of 2001* [online]. Kyiv: State Statistics Committee of Ukraine, 2004, 2003-2004 [cit. 2020-05-10]. Dostupné z: <http://2001.ukrcensus.gov.ua/eng/results/general/nationality/>

Seznam příloh

Příloha A - Dotazník v plném znění, str.42

Příloha B - Výpočet chi kvadrátu: region původu respondentů, str.46

Příloha C - Výpočet chi kvadrátu: preferované mediální zdroje, str.47

Příloha D - Výpočet chi kvadrátu: pohlaví respondentů, str.48

Příloha E - Výpočet chi kvadrátu: Věk respondentů, str.49

Příloha F – Výpočet chi kvadrátu: Vzdělání respondentů, str.50

Příloha G– Regresní analýza, všechny faktory, str.51

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 - Výsledky 2. kola prezidentských voleb, rok 2004, str.7

Obrázek č. 2 - Množství rusky mluvícího obyvatelstva (v %), str.8

Seznam grafů

Graf č. 1 - Cizinci podle věkových skupin k 26.3. 2011 (v %), str.19

Graf č. 2 – Respondenti podle věkových skupin (v%), str.19

Graf č. 3 - Cizinci podle vzdělání k 26.3. 2011 (v %), str.20

Graf č. 4 – Respondenti podle vzdělání (v %), str.20

Graf č. 5 – Zastoupení jednotlivých regionů ve výzkumu (v %), str.22

Graf č. 6 - Histogram četnosti respondentů dle získaného počtu bodů, str.24

Graf č. 7 – Četnosti respondentů dle odpovědí na příslušnou otázku (v %), str.27

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 - Rozložení respondentů podle pohlaví, str.19

Tabulka č. 2 - Respondenti dle regionální náležitosti, str.22

Tabulka č. 3 - Rozdělení reprezentativního vzorku dle charakteru odpovědí., str.25

Tabulka č. 4 – Respondenti podle regionu původu a politického názoru, str.25

Tabulka č. 5 – četnosti jednotlivých odpovědí (v %), str.28

Tabulka č. 6 – Počet odpovědí u jednotlivých informačních zdrojů, str.30

Tabulka č. 7 - Respondenti rozdělení dle preferovaných informačních zdrojů, str.31

Tabulka č. 8 – Resp. rozřazení do jedn. kat. dle mediálních zdrojů a p. orientace, str.32

Tabulka č. 9 – Resp. rozřazení do jednotlivých kat. dle pohlaví a p. orientace, str.32

Tabulka č. 10 – Resp. rozřazení do jednotlivých kat. dle věku a p. orientace, str.33

Tabulka č. 11 – Resp. rozřazení do jednotlivých kat. dle vzdělání a p. orientace, str.34

Přílohy

Příloha A – Dotazník v plném znění

Vážení respondenti,

Dovolte mi, abych Vás požádal o vyplnění dotazníku, který mi poslouží jako podklad pro mou Bakalářskou práci. Ve svém výzkumu se zabývám faktory, ovlivňujícími vnímání současné krize na Ukrajině očima Ukrajinské menšiny žijící v ČR. Prosím o pravdivé a co nejpřesnější vyplnění dotazníku. Účast v tomto výzkumu je dobrovolná a anonymní. Dotazník obsahuje 20 otázek a jeho vyplnění trvá 5-10min. Předem děkuji za spolupráci.

A. Mediální zdroje

A1.

1) Sledujete současné dění na Ukrajině?

- a) Rozhodně ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Rozhodně ne

A2.

2) Zaškrtněte prosím u každého informačního zdroje, jak často jej využíváte při sledování událostí na Ukrajině.

	každý den	několikrát týdně	několikrát měsíčně	několikrát ročně	nikdy
a) Televizní vysílání (Televize, např. ČT, Nova,...)	☐	☐	☐	☐	☐
b) Rozhlasové vysílání (Rádio, např. Český rozhlas,...)	☐	☐	☐	☐	☐
c) Internetové deníky (např. Ihned. Aktualne, Novinky)	☐	☐	☐	☐	☐
c) Denní tisk (např. Mladá Fronta, Lidové noviny,...)	☐	☐	☐	☐	☐
d) Knihy a časopisy (např. Reportér, Týden, Respekt)	☐	☐	☐	☐	☐
e) Sociální sítě (např. Facebook, Vkontakte, Twitter)	☐	☐	☐	☐	☐
f) Internetové diskuze (diskuze na forech)	☐	☐	☐	☐	☐
g) Z doslechu či od známých	☐	☐	☐	☐	☐

A3.

3) Napište prosím názvy 2-3 informačních zdrojů, které využíváte ze všech nejvíce.

- a).....
- b).....
- (c).....

Uved'te prosím na kolik souhlasíte s následujícím výrokem.

A4.1

4) „Zpravodajství o situaci na Ukrajině v televizním vysílání považuji za objektivní.“

- a) Zcela souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Zcela nesouhlasím

A4.2

5) „Zpravodajství o situaci na Ukrajině na sociálních sítích považuji za objektivní.“

- a) Zcela souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Zcela nesouhlasím

A4.3

6) „Informace o situaci na Ukrajině z doslechu, či od známých považuji za objektivní.“

- a) Zcela souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Zcela nesouhlasím

B. Geopolitické uspořádání.

Uved'te prosím na kolik souhlasíte s následujícími tvrzeními.

B1.

7) „Ukrajina by měla zůstat celistvá.“

- a) Zcela souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Zcela nesouhlasím
- e) Nevím/nechci odpovídat

B2.

8) „Připojení Krymu k Ruské Federaci (2014) byl legitimní krok.“

- a) Zcela souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Zcela nesouhlasím
- e) Nevím/nechci odpovídat

B3.

9) „Na východě Ukrajiny se nachází ruské jednotky.“

- a) Zcela souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Zcela nesouhlasím
- e) Nevím/nechci odpovídat

B4.

10) „Separatisté ve východních regionech Ukrajiny jsou podporováni Ruskou federací.“

- a) Zcela souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Zcela nesouhlasím
- e) Nevím/nechci odpovídat

B5.

11) Co se týče situace na Krymu, k jakému názoru se přikláníte?

- a) Krym patří Ukrajině
- b) Krym patří Rusku
- c) Krym by měl být suverénním státem.

C. Politické směřování země

C1.

12) Souhlasíte s podpisem asociační dohody Ukrajiny s Evropskou unií?

- a) Zcela souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Zcela nesouhlasím
- e) Nevím/nechci odpovídat

C2.

13) Jakým směrem by se měla Ukrajina dále ubírat?

- a) na východ (usilovat o užší s Ruskem)
- b) na západ (usilovat o užší s Evropou)
- c) neutrální

C3.

14) Jaký je váš názor na demonstraci na Majdanu v roce 2014?

- a) Jsem zastánce vlády.
- b) Jsem zastánce demonstrantů.
- c) Jsem neutrální.

C4.

15) Kdo je zodpovědný za pád letu MH17?

- a) Ukrajinská vláda
- b) Separatisté/ Rusko
- c) Někdo jiný:

D. Demografické údaje

D1.

16) Jaké je vaše pohlaví?

- a) Muž
- b) Žena
- c) Jiné

D2.

17) Jaký je váš věk? *Vyjádřeno v letech.*

- a) 0-24
- b) 25-44
- c) 45-64
- d) 65+

D3.

18) Jaká je vaše národnost? (Země vašeho původu)

- a) Ukrajinská
- b) Česká
- c) Jiná:

Pokud je Vaše odpověď a), pokračujte v dotazníku.

D4.

19) Z jakého regionu Ukrajiny pocházíte?

(Pokud jste se narodil mimo území UKR, zaškrtněte region původu Vaší rodiny)

- a) Čerkaská oblast
- b) Černihivská oblast
- c) Černovická oblast
- d) Dněpropetrovská oblast
- e) Doněcká oblast
- f) Charkovská oblast
- g) Chersonská oblast
- h) Chmelnycká oblast
- i) Ivanofrankivská oblast
- j) Kirovohradská oblast
- k) Kyjevská oblast
- l) Luhanská oblast
- m) Lvovská oblast
- n) Mykolajivská oblast
- o) Oděská oblast
- p) Poltavská oblast
- q) Rovenská oblast
- r) Sumská oblast
- s) Ternopilská oblast
- t) Vinnycká oblast
- u) Volyňská oblast
- v) Zakarpatská oblast
- w) Záporožská oblast
- x) Žytomyrská oblast

D5.

20) Uveďte vaše nejvyšší dosažené vzdělání.

- a) Základní nebo nižší
- b) Střední vč. vyučení (bez maturity)
- c) S maturitou
- d) Vyšší

Příloha B. - Výpočet chi kvadrátu: region původu respondentů

REGION PŮVODU

Observed values

Respondenti	PRO-Západní	Nevyhranění	PRO-Ruští	Celkem
Západní UKR	64	10	2	76
Východní UKR	6	5	13	24
Celkem	70	15	15	100

Expected values

Respondenti	PRO-Západní	Nevyhranění	PRO-Ruští
Západní UKR	53,2	11,4	11,4
Východní UKR	16,8	3,6	3,6

(O)	(E)	(O-E)	(O-E) ²	(O-E) ² /E
64	53,2	10,8	116,64	2,192481203
10	11,4	-1,4	1,96	0,1719298246
2	11,4	-9,4	88,36	7,750877193
6	16,8	-10,8	116,64	6,9428571429
5	3,6	1,4	1,96	0,5444444444
13	3,6	9,4	88,36	24,544444444

X²= 42,147034252

Stupně volnosti 2
 Hladina významnosti 0,05
 Hladina spolehlivosti 95,00 %

Chi kvadrát (x²) 42,1470342522974

chi kvadrát kritická hodnota 48
 5,99

Příloha C – Výpočet chi kvadrátu: preferované mediální zdroje

MEDIA

Observed

Respondenti	PRO-Západní	Nevyhranění	PRO-Ruský	Celkem
Mainstreamová Media	21	5	6	32
Neoficiální zdroje	42	9	8	59
Celkem	63	14	14	91

Expected

Respondenti	PRO-Západní	Nevyhranění	PRO-Ruský
Mainstreamová Media	22,1538461538462	4,92307692307692	4,92307692307692
Neoficiální zdroje	40,8461538461538	9,07692307692308	9,07692307692308

(O)	(E)	(O-E)	(O-E) ²	(O-E) ² /E
21	22,1538461538462	-1,15384615384615	1,33136094674556	0,060096153846154
5	4,92307692307692	0,076923076923077	0,005917159763314	0,001201923076923
6	4,92307692307692	1,07692307692308	1,15976331360947	0,235576923076923
42	40,8461538461538	1,15384615384615	1,33136094674556	0,032594524119948
9	9,07692307692308	-0,076923076923077	0,005917159763314	0,000651890482399
8	9,07692307692308	-1,07692307692308	1,15976331360947	0,127770534550196

x²= 0,457891949152543

Stupně volnosti 2
 Hladina významnosti 0,05
 Hladina spolehlivosti 95,00 %

Chi kvadrát (x²) 0,457891949152543

chi kvadrát kritická hodn. 5,99

Příloha D – Výpočet chi kvadrátu: pohlaví respondentů

POHLAVÍ

Observed values

Respondenti	PRO-Západní	Nevyhranění	PRO-Ruští	Celkem
Muži	39	7	11	57
Ženy	31	8	4	43
Celkem	70	15	15	100

Expected values

Respondenti	PRO-Západní	Nevyhranění	PRO-Ruští
Muži	39,9	8,55	8,55
Ženy	30,1	6,45	6,45

(O)	(E)	(O-E)	(O-E) ²	(O-E) ² /E
39	39,9	-0,9	0,81	0,0203007519
7	8,55	-1,55	2,4025	0,280994152
11	8,55	2,45	6,0025	0,7020467836
31	30,1	0,9	0,81	0,026910299
8	6,45	1,55	2,4025	0,3724806202
4	6,45	-2,45	6,0025	0,930620155

X²= 2,3333527617

Stupně volnosti 2

Hladina významnosti 0,05

Hladina spolehlivosti 95,00 %

Chi kvadrát (x²) 2,33335276174933

chi kvadrát kritická hodnota 5,99

Příloha E – Výpočet chi kvadrátu: Věk respondentů

Věk

Observed values

Věk respondentů	PRO-Západní	Nevyhranění	PRO-Ruští	Celkem
0-24	17	3	2	22
25-44	33	8	8	49
44-99	20	4	5	29
Celkem	70	15	15	100

Expected values

Respondenti	PRO-Západní	Nevyhranění	PRO-Ruští
0-24	15,4	3,3	3,3
25-44	34,3	7,35	7,35
44-99	20,3	4,35	4,35

(O)	(E)	(O-E)	(O-E) ²	(O-E) ² /E
17	15,4	1,6	2,56	0,166233766233766
3	3,3	-0,3	0,09	0,027272727272727
2	3,3	-1,3	1,69	0,512121212121212
33	34,3	-1,3	1,69	0,049271137026239
8	7,35	0,65	0,4225	0,057482993197279
8	7,35	0,65	0,4225	0,057482993197279
20	20,3	-0,3	0,09	0,004433497536946
4	4,35	-0,35	0,1225	0,02816091954023
5	4,35	0,65	0,4225	0,097126436781609

X²= 0,999585682907287

Stupně volnosti 4

Hladina významnosti 0,05

Hladina spolehlivosti 95,00 %

Chi kvadrát (x²) 0,999585682907287

chi kvadrát kritická hodr 9,483 51

Příloha F – Výpočet chi kvadrátu: Vzdělání respondentů

VZDĚLÁNÍ

Observed values

Vzdělání respondentů	PRO-Západní	Nevyhranění	PRO-Ruští	Celkem
Základní nebo nižší	18	3	0	21
Střední bez maturity	10	6	8	24
S maturitou	30	5	6	41
Vyšší	12	1	1	14
Celkem	70	15	15	100

Expected values

Respondenti	PRO-Západní	Nevyhranění	PRO-Ruští
Základní nebo nižší	14,7	3,15	3,15
Střední bez maturity	16,8	3,6	3,6
S maturitou	28,7	6,15	6,15
Vyšší	9,8	2,1	2,1

(O)	(E)	(O-E)	(O-E) ²	(O-E) ² /E
18	14,7	3,3	10,89	0,740816326530613
3	3,15	-0,15	0,0225	0,007142857142857
0	3,15	-3,15	9,9225	3,15
10	16,8	-6,8	46,24	2,75238095238095
6	3,6	2,4	5,76	1,6
8	3,6	4,4	19,36	5,37777777777778
20	28,7	-8,7	75,69	2,63728222996516
4	6,15	-2,15	4,6225	0,751626016260163
5	6,15	-1,15	1,3225	0,215040650406504
12	9,8	2,2	4,84	0,493877551020408
1	2,1	-1,1	1,21	0,576190476190476
1	2,1	-1,1	1,21	0,576190476190476

X²= 18,8783253138654

Stupně volnosti 6
 Hladina významnosti 0,05
 Hladina spolehlivosti 95,00 %

Chi kvadrát (x²) 18,878325313865

52

chi kvadrát kritická hodnota 12,592

Příloha G – Regresní analýza, všechny faktory

VÝSLEDEK

Regresní statistika	
Násobné R	0,62407359197
Hodnota spolehlivosti R	0,38946784819
Nastavená hodnota spolehlivosti R	0,32841463301
Chyba stř. hodnoty	3,2728244044
Pozorování	100

ANOVA

	Rozdíl	SS	MS	F	Významnost F
Regrese	9	614,965837615622	68,3295375128	6,37915377655	5,901285E-07
Rezidua	90	964,024162384379	10,711379582		
Celkem	99	1578,99			

	Koeficienty	Chyba stř. hodnoty	t Stat	Hodnota P	Dolní 95%	Horní 95%	Dolní 95,0%	Horní 95,0%
Hranice	0,11084932471	1,84990763097387	0,05992154573	0,9523509766	-3,564315068	3,78601371782	-3,5643150684	3,7860137178
Západ	4,91688346439	0,842214561169638	5,83804138646	8,2491815E-08	3,2436772379	6,59008969088	3,243677237906	6,5900896909
oficiální	1,08293836188	1,26877950200079	0,85352763043	0,39563276284	-1,437713573	3,60359029627	-1,43771357251	3,6035902963
neoficiální	0,3494758515	1,2145726100536	0,28773565994	0,77421061783	-2,063484631	2,76243633373	-2,06348463073	2,7624363337
Střední	-2,1494969671	1,00629336321432	-2,13605400346	0,03538958539	-4,148674372	-0,150319562	-4,14867437232	-0,150319562
Maturita	-0,3354438472	0,917524317230706	-0,36559668328	0,71552391618	-2,158266049	1,48737835431	-2,15826604873	1,4873783543
Vyšší	0,57858303212	1,16496272408664	0,49665368699	0,62064423836	-1,735818753	2,89298481693	-1,73581875269	2,8929848169
pohlaví	0,51296618678	0,709533608109146	0,72296249384	0,47157757591	-0,896646168	1,92257854179	-0,89664616822	1,9225785418
25-44	-1,2596779278	0,945673388948906	-1,33204332752	0,18620932327	-3,138423173	0,61906731788	-3,13842317341	0,6190673179
44-99	0,1487253782	0,985146163984385	0,15096782958	0,88033895455	-1,808439425	2,10589018106	-1,80843942466	2,1058901811

Teze závěrečné diplomové práce

Katedra Politologie IPS FSV UK

Jméno: Michal Vursta

Název práce: Ukrajinská populace v ČR a její vnímání ukrajinské krize

Vedoucí práce: Jakub Tesař

Název práce v AJ: The Ukrainian population in Czech Republic and its perception of the current Ukrainian crisis

Studijní obor: Politologie a Mezinárodní vztahy

Semestr zadání: letní

Ak. rok podání: 2017/2018

Předpokládaný termín dokončení: LS 2019

Typ práce: Bakalářská

Zdůvodnění výběru práce

Ve své závěrečné práci se budu zabývat tím, jak populace ukrajinských migrantů v ČR vnímá krizi na Ukrajině. Tato práce se bude zaměřovat na cizince ukrajinské národnosti s povolením k pobytu v ČR a na jejich názor na současnou ukrajinskou krizi.

Krize na UKR probíhá již od roku 2014 a až do nedávna to bylo velmi diskutované téma. Avšak s přívalem dalších krizí jinde po světě, teroristických útoků a politických skandálů se na tuto krizi poněkud pozapomnělo, přesto že stále probíhá a její závažnost nijak neklesá. Téma a jeho konkrétní zaměření jsem se rozhodl zvolit mimo jiné i tak, aby odpovídalo mému oboru, stávajícímu i budoucímu. Studium hybridního konfliktu na Ukrajině přímo spadá do oboru mezinárodních vztahů, či konkrétněji bezpečnostních či konfliktních studií. Hlavním předmětem zkoumání však není jen konflikt jako takový, ale spíše jeho vnímání, a to především skrze média. Tento přesah do mediálních studií jsem zvolil z důvodu, že po ukončení bakalářského studia se chystám pokračovat na studium magisterské právě v tomto oboru. V práci také ovšem nejde pouze o postoj Ukrajinské menšiny v ČR, ale také o to, zda tento postoj ovlivňuje, a případně jakým způsobem, jejich další politické jednání. Práce se tedy nachází na pomezí politologie, mezinárodních vztahů a mediálních studií. Vliv médií a regionu původu na vnímání krize, ještě zkoumán nebyl. Proto myslím, že by tato práce mohla být pro náš obor velkým přínosem, a že rozhodně stojí za to se této problematice věnovat.

Předpokládaný cíl

Cílem této práce je, jak již předmět zkoumání napovídá, je pokusit se zodpovědět hlavní výzkumnou otázku, která zní: Jak ukrajinská menšina žijící v ČR vnímá současnou ukrajinskou krizi? Pro zodpovězení této otázky jsem sestavil tři podotázky, které mi pomohou při hledání odpovědi. A zjednoduší uchopení výsledku zkoumání.

Otázka č.1) Z jakých zdrojů nejčastěji čerpá česká ukrajinská komunita informace o ukrajinské krizi?

Zde bude zahrnuto také jejich vnímání relevance zdrojů, kterým věří, a kterým ne. Tato otázka bude koncipována jako deskriptivní.

Dalším bodem je otázka je č.2) Podléhají Ukrajinci při čerpání těchto informací cílené protiruské, či proti ukrajinské propagandě? V dotazníku se budu snažit zjistit jakou měrou má ruská či ukrajinská propaganda vliv na vnímání konfliktu a také názory o jak ukrajinské, tak ruské vládě. Poslední výzkumná podotázka se zabývá vlivem regionu. Tato otázka zní:

3) Závisí politický názor Ukrajinců na jejich regionu původu?

Jinak řečeno: Jak ovlivňuje region původu politický názor (proruský/proukrajinský) dotazovaných Ukrajinců?

Cílem bakalářské práce tedy bude mimo jiné zjistit vztah mezi regionem původu a politickým názorem ukrajinského jedince žijícího na území České republiky, vliv informačních zdrojů, které nejčastěji využívá a také vliv propagandy na jeho názory.

Metodologie práce

K zodpovězení své výzkumné otázky jsem zvolil metodu dotazníkového šetření. Jedná se o jednu z kvantitativních metod výzkumu, která využívá odpovědí respondentů na otázky, které jsou jim předloženy ve formě dotazníku. Dotazníky budou předloženy vybrané skupině lidí. Díky této metodě je možné sesbírat velké množství dat s méně podrobnými informacemi. Tyto informace mohou být aplikovány na širší okruh lidí. Jelikož není možné zkoumat celou cílovou skupinu, vybírá se tzv. reprezentativní vzorek. To je menší část skupiny, která má být zkoumána. V případě, že je vzorek vybrán dobře, dá se výsledek šetření zobecnit na celou populaci. Aby se tak stalo, vyberu své respondenty

kvótním výběrem, tedy takovým způsobem, který bude procentuálně odpovídat celé cílové skupině. Pro tuto potřebu vypracuji vlastní dotazník zaměřující se na různé aspekty tzv. ukrajinské krize a vnímání propagandy z pohledu respondentů, dotazník posléze respondentům předložím. Plánuji oslovit cca 100 relevantních respondentů. Otázky budou položeny tak, aby mi co nejlépe pomohly zodpovědět otázky, které jsem jmenoval v cílech práce. K otestování validity dotazníku použiji metodu využívající focus group, tedy skupinu 5-6 respondentů, se kterými se o tématu pobavím, dle toho zjistím zda jsou možné odpovědi dostačující, zda nějaké možnosti na zodpovězení nechybí, či jaké otázky jsou nejasně položené. Pro zjištění, zda na vnímání krize mají statisticky významný vliv region původu, či média a propaganda, lze použít metodu ANOVA, tedy analýzu rozptylu.

Základní charakteristika tématu

I přes to, že konfliktní charakter vztahu mezi Ruskem a Ukrajinou, ač se tvářil jako přesný opak, trvá již od nepaměti, jeho čitelnost je možno rozeznat až po rozpadu sovětského svazu na počátku 90 let. Po roce 1991 následovalo období, díky kterému svět dostal dojem, že orientace Ukrajiny je jasně proruská a tyto dvě země byly považovány za tzv. „bratry“. Nicméně s rokem 2014 přišel naprostý obrat a země se po řadě občanských protestů na Majdanu musela potýkat s krizí. Občanské nepokoje, nazývané Euromajdan měly za důsledek sesazení ukrajinského prezidenta Viktora Janukovyče a následné vytvoření nové prozatímní vlády. Tím byla ukončena proruská orientace Ukrajiny. Poté také došlo ihned k vyostření krize na Krymě a jeho následné anexi ze strany Ruska. Od té doby probíhá konflikt mezi těmito státy, doprovázený snahou o odtržení a nastolení autonomie některých částí Ukrajiny. Jak jsem již řekl s přívalem dalších krizí všude po světě se na tuto ukrajinskou jaksi zapomnělo. Krize na východě Ukrajiny však stále probíhá. Nejsnazší a jediná bezpečná možnost, jak tuto krizi sledovat, je však skrze média, a to přináší velký problém. Jakým způsobem Ukrajinci sledují krizovou situaci vlastní země? Je možné, že velký vliv na ukrajinskou komunitu v ČR má při jejím vnímání krize propaganda a spolu s ní i přijímání neověřených zpráv či tendenčních příběhů z regionů, které jsou ve válečném konfliktu.

Předpokládaná struktura práce

Svojí práci budu strukturovat následovně: V úvodu čtenáře seznámím s problematikou práce a se zkoumaným tématem. Prozradím mu hrubý průběh práce a co od ní může očekávat. Pro uvedení do kontextu a lepší chápání problematiky čtenáře v úvodu seznámím i s novodobou historií Ukrajiny ve 20. st., kde vysvětlím okolnosti osamostatnění Ukrajiny a vliv SSSR v této době. Následně popíši příčiny průběh současné ukrajinské krize, abychom se vyvarovali možné neznalosti problematiky. Na konci úvodní části čtenáře seznámím s Oranžovou revolucí. Jelikož tyto informace nejsou předmětem zkoumání, nebude vysvětlení tématu nijak podrobné a bude se jednat především o nastínění kontextu pro lepší chápání celé práce. Následovat bude část Metodologická, kde nejdříve vysvětlím celou podstatu dotazníkové šetření, a všech použitých metod. Poté čtenářovi podrobně popíši jak jsem metodologicky postupoval, tedy jakým způsobem jsem dotazník vytvořil, jakou metodou došlo k vybrání mých respondentů, a nakonec k jakým jsem došel výsledkům a závěrům. V závěru práce se pokusím o shrnutí svých výsledků, celkově nabytého poznání a také přínosu pro společnost. Příloha mé bakalářské práce bude obsahovat všechny dodatkové materiály jako například celý dotazník, grafy získané analýzou výsledku mého dotazníku, postup při výpočtu analýzy atd.